

Täysistunto

Torstai 10.9.2015 klo 16.01—18.09

Täysistunto alkoi klo 16.01. Täysistunto päättyi klo 18.09.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.01—17.02) ja toinen varapuhemies Paula Risikko (17.02—18.09).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kansalaisaloitteet

Eduskunnalle on 9.9.2015 toimitettu kansalaisaloite KAA 2/2015 vp: Terveystieteiden tutkimuskeskuksen henkilökunnalle lakisääteinen oikeus kieltäytyä elämän lopettamisesta vakaumuksellisista syistä.

3. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon.

Muistutan tässä yhteydessä sekä edustajia että ministereitä siitä, että kysymysten ja vastausten on oltava napakoita, enintään 1 minuutin pituisia.

Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla P-painiketta.

3.1. Suullinen kysymys hallituksen toimista kilpailukyvyn parantamiseksi (Antti Rinne sd)

Suullinen kysymys SKT 12/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Rinne.

Keskustelu

16.02 **Antti Rinne sd:** Arvoisa puhemies! Suomen hallitus on ymmärtänyt tehtävänsä väärin. Hallituksen tehtävänä on nujertaa lama, ei nujertaa suomalaista palkansaajaa. Vii-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

meistään nyt on selvää, että Suomen hallituksessa ei istu ensimmäistäkään työväenpuoluetta. Viime päivinä minuun on ollut yhteydessä satoja kansalaisia, jotka ovat olleet tyrmistyneitä hallituksen aikeista leikata heidän palkkojaan. Joukossa on satoja naisia hoivatyöstä pienillä palkoilla. Nämä päätökset ovat jatkumoa sille hallituksen politiikalle, jonka maksumiehiksi joutuvat eläkeläiset, lapsiperheet, työttömät ja opiskelijat. (Ben Zyskowicz: Eli kaikki!) Kohtuus ja reiluus eivät ilmeisesti kuulu hallituksen sanavarastoon. Suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksiin on aina kuulunut kyky sopia vaikeistakin asioista. Sopimusyhteiskunnan romuttamisella hallitus tavoittelee pikavoittoja, jotka peritään kyllä takaisin pitkässä juoksussa korkojen kera. Mikäli hallitus jatkaa valitsemallaan reitillä, siinä tulee vielä ennen pitkää karhu vastaan. Arvoisa pääministeri, haluatteko rakentaa tätä maata yhteisymmärryksen ilmapiirissä vai aiotteko todella valita polun, jonka päässä piilee riskiärisiä ja levottomuuksia?

16.04 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilman muuta vastaus on kyllä, haluan rakentaa Suomea yhteistyössä. Hallitus on lähtenyt Suomen kurtajaa taloustilannetta parantamaan kolmella suurella toimenpiteellä. Ensinnäkin me tarvitsemme leikkauksia ja säästöjä, joihin osallistuvat eläkeläiset, opiskelijat, työttömät ja niin edespäin, mitkä mainitsitte tuossa. Sitten me tarvitsemme suuret reformit, jotka olisi pitänyt pystyä tekemään jo paljon aikaisemmin. Nyt ne pitää määrätietoisesti saada valmiiksi. Ja nyt sitten puhutaan asiakokonaisuudesta, johon osallistumme me työssä käyvät, ja me tarvitsemme sinne kolme kokonaisuutta: tarvitaan kustannuskilpailukyyn paranemista, tarvitaan palkkamallia ja tarvitaan tuottavuuden edistämiseksi myöskin paljon, paljon toimia. Ja hallitus tekee kaikkia näitä. Palkkamallit kuuluu sitten työmarkkinajärjestöille. Yritimme kaksi kertaa sopia asiasta mutta emme päässeet yksimielisyyteen tavoitteesta, ja sen takia hallitus ei voi jäädä odottamaan vaan tekee nyt sitten toimia, jotka kyllä ovat oikeudenmukaisia ja mietittyjä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.05 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kyllä tuijottaa nyt aika sokeasti pelkästään tätä kilpailukykymittaristoa näkemättä sitten talouden kokonaisongelmia. Meillä on erittäin suuri kysyntäongelma suomalaisissa tuotteissa, palvelu- ja vientituotteissa, ja kyllä tähän pitää keskittyä nyt. Ei tämä palkansaajien kurittaminen paranna meidän kilpailukykytilannettamme eikä niitä ongelmia, jotka meillä tällä hetkellä viennissä erityisesti on. Alakohtaisiin ongelmiin kannattaa hakea alakohtaisia ratkaisuja. Paikallinen sopiminen on järkevä vaihtoehto niihin ratkaisuihin löytää. SDP kannattaa aitoa sopimista, paikallista sopimista. Se tarkoittaa sitä, että yhdessä tartutaan asiaan ja pyritään ratkaisemaan se — ei sillä tavalla, että ylhäältä pakotetaan, käsketään ja määrätään.

Haluan tässä tarjota nyt hallitukselle yhteistyön kättä. Minä toivon, että te tartutte siihen. Me haluamme aikaansaada muutoksia suomalaisessa yhteiskunnassa sopimalla. SDP on käynnistänyt laajan sopimiseen tähtäävän yhteisen vastuun prosessin, ja pyydän, että myöskin hallitus tulisi tähän mukaan. Tänään 10.9. odotetaan vastausta hallitukselta, tervehdystä tuohon tilaisuuteen. Toivon, että tullette mukaan tähän.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

16.06 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritimme tätä yhteiskuntasopimusta hallitustunnusteluvaiheessa ensimmäisen kerran — silloin toki aika oli vain noin kahdeksan vuorokautta. Väänsimme aika lailla täysipäiväisesti sitä. Nyt teimme pohjustustyötä koko kesäkuun, jatkoimme koko elokuun ja oikeastaan emme päässeet tätä tavoitetta pidemmälle. Me pääsimme aika lailla pitkälle niissä keinovalikoimissa, mitä olisi sitten ollut, prosessissa ja aikataulussa, mutta emme päässeet yksimielisyyteen tavoitteesta. Tämä harmittaa niiden puolesta, jotka olisivat hyväksyneet tämän tavoitteenkin, ja olisimme ehdottomasti ensisijaisesti halunneet, että tämä ratkaisu syntyy yhdessä sopimalla.

Olen valmis kuuntelemaan valmiin ratkaisun, jossa tavoitteena ollut 5 prosentin kustannuskilpailukyhyhyppy voidaan toteuttaa ja joka sisältää myöskin ne keinot. Hallitus jatkaa omalla tiellään siihen saakka. Jos tulee parempi ehdotus, totta kai otamme sen vastaan.

16.08 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Sipilä, te käytätte nyt pakkoa aivan poikkeuksellisen kovalla kädellä. Teidän toimenne, teidän kiristyspaketinne, ei edusta sitä sopimuskulttuuria, jolla me Suomessa aiemmin olemme tämän kansakunnan isot ratkaisut hoitaneet. Te käytätte nyt pakkoa, näyttätte keppejä tavallisille palkansaajille, niille naisille, jotka pakertavat etenkin matalapalkkaisella julkisella sektorilla pienellä palkalla.

Me haluamme kysyä teiltä: Onko teidän mielestänne oikein, että lasku tästä kaatuu naisille, pienipalkkaisille naisille, jotka vastaavat hoiva- ja hoitotyöstä usein hyvin epäinhimillisinäkin kellonaikoina vuorotyötä, iltatyötä, yötyötä tehden? Oletteko te, pääministeri Sipilä, selvittänyt näiden teidän toimenpiteidenne vaikutukset, niitten kustannusvaikutukset perheille, niitten sukupuolivaikutukset miesten ja naisten tasa-arvoon ja ylipäätään niitten vaikutukset suomalaiseen hyvinvointiin? (Ben Zyskowicz: Tehkää parempi esitys!)

16.09 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän koko paketin tavoitteena on lisätä työllisyyttä. Me uskomme, että tämän toteutumisella on kymmeniätuhansia uusia työpaikkoja luova vaikutus.

Miten tätä pakettia lähdettiin tekemään? Meillä oli keinona siellä niin sanottu fiskaalinen devalvaatio, jossa työnantajamaksuja alentamalla voidaan kilpailukykyä parantaa, ja normaalioloissa se olisi rahoitettu arvonnalisäveroa nostamalla. Mutta katsoimme, että se on epäoikeudenmukainen tapa rahoittaa pakettia, joka on tarkoitettu työssä käyvien rahoitettavaksi. Löysimme ratkaisun, jossa tämä paketti rahoittaa itse itsensä, ja meidän ei tarvinnut koskea arvonnalisäveroon ollenkaan.

Mitä tulee tähän mies-naisasiaan, tasa-arvoon, esimerkiksi sunnuntaityön osalta kävimme hyvin huolellisesti läpi sen, miten se vaikuttaa milläkin toimialoilla. Noin 13 prosenttia naisista tekee sunnuntaityötä, ja 12 prosenttia miehistä tekee sunnuntaityötä. (Puhemies koputtaa) Menimme syvemmälle sinne asiaan tutustumaan, ja se on totta, että pienipalkkaisilla aloilla sunnuntaityön osuus palkanmuodostuksesta on suurempi, ja tämän vuoksi pienensimme tätä sunnuntailisän alennusta 50 prosentista (Puhemies koputtaa) 75 prosenttiin, juuri tästä syystä. (Välihuutoja)

16.11 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, te sanoitte hiljattain, että Suomi on syvällä suossa. Minusta ja aika monesta suomalaisesta tuntuu nyt tänä päivänä, että vasta te olette viemässä meitä sinne syvälle suohon. (Välihuuto-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

ja) Suomi on suomalaiset ihmiset: Suomi on ne poliisit, jotka tekevät sunnuntaisin työtä. Suomi on ne sairaanhoitajat, jotka ovat sunnuntaisin töissä. Suomi on opettajat, yrittäjät, kaikki ihmiset, jotka rakentavat tätä maata. (Ben Zyskowiczin välihuuto)

Arvoisa puhemies! Me vihreät odotimme, että hallituksen paketti olisi paketti, jossa parannetaan työelämän laatua lisäämällä tuottavuutta ja lisäämällä myös työntekijän kannalta työelämän joustavuutta, niin että useampi pääsisi työelämään ja että me helpottaisimme pienyrittäjien arkea, mutta mitä tapahtui? Pääministeri, te olette ehdottamassa leikkauksia, jotka esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla merkitsevät monelle sairaanhoitajalle ja muille hoitajille yli 10 prosentin palkanleikkausta. Oletteko te, pääministeri, sitä mieltä, että Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset ansaitsevat tällaisen kohtelun tänä aikana Suomen hallitukselta yksipuolisella sanelupäätöksellä, eivät neuvottelemalla etsittyä ratkaisua, jossa työntekijöidenkin asemaa parannetaan? (Puhemies koputtaa) Arvoisa pääministeri, miksi te olette menneet suurtyönantajien (Puhemies koputtaa) ja EK:n kelkkaan ettekä ole miettineet suomalaisia ihmisiä?

16.12 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuolla torilla tapaam ihmisiä ja keskustelen heidän henkilökohtaisesta tilanteestaan ja illalla mietin kotona sitä, miten tähän asiaan voidaan reagoida, aina tulen samaan johtopäätökseen: suomalaisen työn kilpailukykyä pitää saada parannettua, jotta suomalainen työ käy maailmalla jälleen kaupaksi ja sitä kautta työllisyysasteen kasvamisen myötä me saamme myöskin julkista taloutta kuntoon ja pystymme panostamaan mitä erilaisimpiin asioihin. Velaksi eläminen pitää pystyä lopettamaan vuoteen 2021 mennessä. Se ei ole kohtuuton vaatimus.

Mitä tulee sitten tähän muutosturvaan, tässä yhteydessä sovittiin myöskin irtisanomiskulujen merkittävä kasvaminen, ja muutosturvana nyt saadaan kuukauden keskiansiota vastaava koulutusturva. Sovimme myöskin työterveydenhuollon jatkumisen kuusi kuukautta irtisanomisajan jälkeen, ja sen lisäksi pitkään pöydällä olleeseen asiaan, vanhempainvapaan kustannusten tasaamiseen, teimme myöskin tässä samassa yhteydessä ratkaisun, (Puhemies koputtaa) historiallisen ratkaisun.

16.13 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä nyt on ennenkuulumaton hyökkäys sopimusoikeutta kohtaan. Hallituksen leikkaukset kohdistuvat erityisesti pienipalkkaisiin naisiin, hoitoalalla työskenteleviin ja kaupan työntekijöihin, niin kuin täällä salissa on tänään todettu. Olen itsekin työskennellyt lähihoitajana terveyskeskuksen vuodeosastolla, ja kaivoin vanhan palkkakuittini vuodelta 2008 esiin ja katsoin, että vuositasolla nämä leikkaukset olisivat vuonna 2008 merkinneet minulle 1 300 euron leikkausta vuosipalkasta — se on iso summa pienestä palkasta. Kysynkin teiltä, ministeri: Miksi hallitus on nimenomaan valinnut nyt kohteekseen tämän väestöryhmän, naiset, jotka tekevät vuorotyötä, vuorotta työtä? Miten pienipalkkaisten naisten kurittaminen lisää suomalaisten vientiyritysten kilpailukykyä?

16.14 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä koko paketti säästää julkiselta sektorilta noin 1,4 miljardia euroa. Osa tästä käytetään julkisen sektorin talouden tasapainottamiseen ja osa käytetään siihen, että voidaan yksityisen sektorin sotumaksua alentaa, ja se parantaa sitä viennin kilpailukykyä, mistä kysyitte.

Mitä tulee sitten tähän koko kokonaisuuteen, niin haluan edelleenkin korostaa sitä, että tässä haetaan uusia työpaikkoja. Tämä on se osuus, minkä työssä käyvät voivat tehdä työt-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

töman hyväksi. Tämä on se käytännön toimi, mihin haastamme nyt kaikki suomalaiset: töihin työttömän eteen. Me joudumme tekemään leikkauksia, me haemme tällä kasvun edellytyksiä. Tämä on se työssä käyvien osuus näistä talkoista. Ja sitten meidän pitää tehdä ne suuret reformit, joihin löytyvät ne omat vastustajat, siihenkin osuuteen. Ei tämä helppoa ole, mutta me joudumme tekemään (Puhemies koputtaa) tämän koko 10 miljardin kokonaisuuden, ja me teemme sen mielellään tässä hallituskauden alussa.

Puhemies Maria Lohela: Muistutan, että kysymysten ja vastausten aikaraja on minuutti.

16.15 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ilolla tervahdin sitä, että nyt todella tehdään päätöksiä, jotka oikeasti vaikuttavat kustannuksiin ja vaikuttavat tähän julkisen talouden alijäämään, sellaisia päätöksiä, jotka selkeästi näkyvät rahassa myös täällä yläpäässä. Kaikki ne vaikeudet, joita tässä on ollut esillä: tiedetään, että niitä tulee, mutta vaikea on myös tämä tilanne. Ja hallitushan tässä ja eduskunta itse asiassa joutuvat tekemään sitä työtä, mikä työelämässä kuuluisi normaalisti työelämän osapuolille, mutta kun eivät ne ole saaneet ratkaisuja aikaan, niin nyt vastuu on siirtynyt korostetusti hallitukselle.

Jotta yritystasolla ja työpaikkatasolla saataisiin vielä kilpailukykyä lisättyä, niin kysyn oikeastaan ministeri Lindströmiltä paikalliseen sopimiseen liittyen: minkälaista valmistelua on menossa sen eteen, että työpaikkatasolla, jolla parhaiten tunnetaan ne mahdollisuudet pärjätä, lisättäisiin näitä mahdollisuuksia? Tuntuu, että myös edustaja Rinne antoi vahvan tukensa.

16.16 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin tärkeä kysymys. Tämä paikallisen sopimisen selvitystyö on juuri menossa. Harri Hietala on raportoinut minulle moneen otteeseen, missä niin sanotusti mennään, mikä on tuntuma. 15. lokakuuta hän luovuttaa sitten tämän selvityksen, ja toivottavasti se sitten avaa tätä paikallista sopimista — ja täytyy kiittää ay-liikettä siitä, että se ei ole enää kirosana, tämä paikallinen sopiminen. Se on se sana, minkä edustaja Rinne nosti esille, ja moni muu: sopiminen, paikallinen sopiminen. Sen pitää olla sopimista, ei ylhäältä sanelua, silloin se toimii. (Välihuutoja) Sitä tässä tavoitellaan, ja se on jokaisen etu. Vihdoin ja viimein pitäisi ymmärtää, että me olemme sellaisessa suossa... — Eivät nämä ole kivoja, kivaa ei ole ollut ottaa vastaan sitä palautetta, joka minulle on tullut, mutta otan sen vastaan. Minkä takia? Sen takia, että Suomi selviää. Ei sen takia, että tässä oltaisiin ajamassa jonkun EK:n tai jonkun muun asioita. Tässä ollaan ajamassa Suomen asioita. (Välihuutoja)

16.18 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Herra pääministeri, kovia päätöksiä on tehty, mutta niin on toki luvattu sekä vaaleissa että hallitusohjelmassa. (Välihuutoja) Nähdäkseni käynnissä on kansallistalkoot, joissa — aivan oikein — korostetaan, että kaikkien on syytä olla mukana, koska meidän kaikkien ja meidän lastemme tulevaisuus riippuu näiden talkoiden onnistumisesta. Nyt kun budjetti on esitelty medialle, miten arvioitte, onko kaikki kansanosat nyt näissä talkoissa otettu huomioon ja mukaan, ja voitteko antaa meille konkreettisia esimerkkejä, miten eri sosiaaliluokat on tähän otettu mukaan? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

16.18 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tuossa olen useammankin kerran korostanut, näissä leikkauksissa ovat tietenkin edunsaajat maksumiehinä: siellä meillä on eläkeläisiin, opiskelijoihin, työttömiin kohdistuvia leikkauksia. Tässä kokonaisuudessa, tässä osuudessa, sitten me työssä käyvät olemme maksajina. Sitten meillä on vielä se reformien osuus, jossa sitten uudistumalla hoidamme osuutemme. Nyt tässä budjetissa myöskin suurituloiset tulevat mukaan: solidaarisuusveron rajaa siirretään alaspäin, pääomaveroa korotetaan (Eduskunnasta: 1 prosentti!). Myöskin sitten takuueläkepäätös tulee voimaan ensi vuonna. (Puhemies koputtaa) Sillä tavalla haluamme varmistaa, että oikeudenmukaisuus säilyy niin pitkälle kuin näissä olosuhteissa on mahdollista tässä koko kokonaisuudessa.

16.19 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kansalaiset ovat aika lailla hämmentyneitä, että mitä tässä oikein tapahtuu. Kun työministeri Lindström sanoi tässä, että paikallinen sopiminen on se oikea asia, että pitää pyrkiä sopimaan, niin nyt ihmiset kysyvät, mistä lähtien hallitus ryhtyy päättämään vielä työehdoista. Sen sijaan, että niistä sovittaisiin työntekijöiden ja työnantajien kesken tai siellä työpaikoilla paikallisesti, te otatte tämän vallan ja päätätte, saako sairausajalta maksaa palkkaa. Te otatte vallan siinä, kuinka pitkiä lomia saa pitää, maksetaanko ylityökorvauksia, ja jos maksetaan, minkälaisia, maksetaanko sunnuntaista. Kyllä ihmiset miettivät, arvoisa pääministeri, mistä te tämmöisen vallan saitte, kun ette te tämmöisestä puhunut ollenkaan ennen vaaleja. Ennen vaaleja te torjuitte kokoomuksen ehdotuksen sairausajan palkan lopettamisesta. Nyt te olette toteuttamassa sitä. Arvoisa pääministeri, ymmärrätekö ollenkaan, että ihmiset kokevat tulleen huijatuiksi?

16.20 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me yritimme kahteen otteeseen yhdessä sopia siitä, (Vasemmalla: Yhdessä sopia?) että otetaan Suomalaiselle tavoite, 5 prosentin tavoite, kustannuskilpailukyhyypyy ja mitataan sitä sitten vuonna 2017. Me emme päässeet sopimukseen siitä tavoitteestakaan, ja semmoista prosessia en tunne, joka johtaisi johonkin, jossa ei ole tavoitetta. Yhdessä sopiminen oli ykköstavoitteena ja on edelleenkin — jos semmoinen ratkaisu löytyy työmarkkinapuolten sopimana, jossa toteutuu 5 prosentin tavoite ja siinä on keinovalikoima mukana. Ilman muuta olisimme ensisijaisesti halunneet sopia siitä yhdessä, koska hyvin tunnen, että nämä keinovalikoi-
mat, mitä hallituksella ja eduskunnalla on käytössään, ovat paljon rajallisemmat kuin mitä työehtosopimuksissa olisi ollut. Silloin olisi paremmin pystytty ottamaan myöskin toimialakohtaiset erot huomioon. Mutta tähän ei halua löytynyt.

16.21 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kanssa ihan mahdollon ymmärtää niitä puheita, joissa puhutaan sanelusta, kun kaksi kertaa on sovinnon kättä tarjottu (Välihuutoja vasemmalla) ja pääministeri on täällä jo kolmannen kerran — kolmannen kerran — sovinnon kättä tarjonnut.

Olisiko sitten niin, että hallituksen pitäisi katsoa sivusta, kun suomalaisen työn kilpailukykyä ei pystytty parantamaan? Jos olisi pystytty sopimaan yhdessä, olisi voitu sopia vaikka työajan pidentämisestä, joka olisi ollut kaikkein kivuttomin keino, ja sillä olisi saatu nämä samat ratkaisut aikaan. Tästä ei ollut valmiutta sopia. Hallituksen oli pakko kantaa vastuuta, koska Suomi ei kestä sitä työttömyyden määrää, joka tällä hetkellä on. Ihmiset eivät kestä inhimillisesti sitä työttömyyden määrää, eikä näin pienellä työllisyysasteella pys-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

tytä rahoittamaan terveyspalveluita, sosiaaliturvaa ja koulutuspalveluita. Hallitus oli siis pakon edessä ja teki sitä, mitä piti, eli kantoi vastuunsa pakon edessä. Kysyn: koska nämä saadaan voimaan? (Kari Uotila: Mikä oli kysymys?)

16.23 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähdemme liikkeelle valtioneuvoston tiedonannolla, joka nyt sitten on sovittu, oliko se, ei ensi vaan seuraavalle viikolle, ja silloin käymme tämän koko kokonaisuuden läpi. Sen jälkeen alkaa normaali valmistelu, jossa kolmikannassa valmistelemme kuullen työmarkkinaosapuolia normaalisti valiokunnissa, ja teemme lakiesitykset sitten valmiiksi ensi kesään mennessä. Nämä astuvat voimaan sitten, kun nykyiset työehtosopimukset päättyvät.

16.23 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä sote-maksujen leikkaukset ovat noin 800 miljoonan euron kokonaisuus. Ja kyllä te olette rahoittamassa sen Pekka Poliisin sairausajan palkalla, sairaanhoitaja Sarin ylityökorvauksilla ja Matti Metallimiehen viikonlopun pyhätyökorvauksilla. Nämä ovat satoja euroja menetyistä näille ihmisille ostovoimassa. Miten, arvoisa pääministeri, meinaatte korvata sen ostovoiman kotimarkkinoilla, joka on pitänyt vuodesta 2009 lähtien Suomen taloutta pystyssä?

16.24 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tuossa jossakin puheenvuorossa aiemmin mainitsin, niin toinen ja se perinteinen tapa toteuttaa fiskaalinen devalvaatio olisi rahoittaa se arvonlisäveron korotuksella. Arvonlisän maksajia ovat taas eläkeläiset, työttömät, opiskelijat. (Välihuuto) — Kyllä, sen takia haluamme, että tämä rasitus kohdistuu työssä käyviin. Se on työssä käyvien osuus näissä yhteisissä talkoissa. Sen takia emme halunneet rahoittaa tätä arvonlisäverolla vaan halusimme rakentaa paketin, joka on itse itsensä rahoittava.

16.25 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän marssijärjestyksemme tietysti tässä on selkeä. Meidän kilpailukykyämme laahaa verrokkimaiden perässä. Sellaiset maat, jotka ovat olleet Euroopassa kriisimaita, kuten esimerkiksi Irlanti ja Espanja, ovat tehneet rakenteellisia uudistuksia ja päässeet takaisin tolpileen. Kilpailukyky laahaa perässä, meidän pitää saada vientiin vetoa. Meidän pitää saada työllisyystilanne paremmaksi, ja meidän pitää saada kasvua ja sitä kautta säilyttää hyvinvointipalvelut.

Kysyitte, millä tavalla ostovoima säilyy. Se säilyy sitä kautta, että me emme nosta ansiotuloverotusta, ja jos ja kun pystymme todentamaan, että 5 prosenttia yksikkötyökustannuksia plus 5 prosenttia palkkamalattia johtaa toivottuun tavoitteeseen 2017, niin tulemme vastaan miljardin ansiotuloverotuksen leikkauksilla, ja se parantaa meidän ostovoimaamme.

16.25 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä kaksi asiaa... (Susanna Huovinen: Ulkoministeri?) — Te olette kovasti halunneet varapääministerin aina ääneen, ja ajattelin, että haluaisitte nyttenkin, mutta voihan se olla, etette te halua. — Mutta kaksi asiaa: Turvataan olemassa olevat työpaikat, se on ensimmäinen. Ja toinen on tietysti se, että saadaan kannattavaa yritystoimintaa, jonne saadaan ihmisiä töihin, uusia veronmaksajia ja uutta vientiä. Sitä kautta sitten tulee tulosta, ja aina tässä maassa on myös tulos osattu jakaa.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

16.26 **Carl Haglund r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ikävä todeta, että Suomi on nyt päätenyt tämmöiseen tilaan. Ja oli mielestäni selvää aika pitkään, että tämä yhteiskuntasopimusharjoitus ei ollut helppo. Tosin on hyvä, että hallitus myöntää, että siinä epäonnistuttiin. Tavoite oli kuitenkin oikea, ja tosiasia on, että Suomen tilanne on vaikea.

Ollaan aika haastavassa tilanteessa tässä eduskunnan osalta. Hallitus kertoi meille, että olette arvioineet näitä tasa-arvovaikutuksia, hyvä näin. Odotamme sitä, että myös saamme ne dokumentit, jotta voimme oikeasti ottaa kantaa tähän, joskin luotamme siihen, että pääministerin sana tässä pitää.

Tässä kerrottiin nyt myös, että paikallinen sopiminen etenee, hyvä näin. Olisin oikeastaan tähdentänyt ja toivonutkin sitä, että hallitus mieltää sen, että tässä tarvitaan kokonaisvaltainen ote. Siinä listassa, mitä nyt esititte, on monia toimenpiteitä. Osa niistä on ihan oikeasuuntaisia, niitä voi varmasti tukea. Mutta sitten on myös niitä, joita on ainakin tässä vaiheessa monen vaikea ymmärtää. Toivon, että niitä avaatte.

Olisin kysynyt teiltä, herra pääministeri: kun hallitusohjelmassa on nyt muitakin tavoitteita ja tiedetään, että työmarkkinoita pitää laajemminkin uudistaa, miten tämä työ tästä jatkuu? Nämä eivät varmasti ole ne ainoat työmarkkinauudistukset, mitä tarvitaan. Tiedämme, että tarvitsemme työnvälityksen uudistamista ja niin edelleen, (Puhemies koputtaa) jotta varmasti varmistetaan, että myös niitä työpaikkoja syntyy, koska tiedämme, että aikaisemmin moni uudistus (Puhemies koputtaa) on jäänyt siltä osin lyhyeksi.

16.28 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että monia, monia työelämän uudistuksia tarvitaan ja niitä kannattaa jatkaa yhdessä ja jatketaan yhdessä. Esimerkiksi paikallista sopimista, sen kehittämistä, jatketaan kolmikannassa, ja siellä on 15.10. nyt sitten selvitysmies Harri Hietalan toimeksianto. Ja tämä paikallinen sopiminen on sekä työnantajan että työntekijöiden etu. Samalla kun paikallista sopimista lisätään, niin pitää varmistaa se, että henkilöstön edustus on sitten sopimassa paikallisesti siellä yrityksessä. Minä uskon, että esimerkiksi tämä yhteinen harjoituksemme tuo joustoa työelämään ja on sekä työnantajien että työntekijöiden yhteinen etu.

16.28 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sunnuntailisien leikkaaminen tulee vaikuttamaan huomattavasti enemmän naisvaltaisilla aloilla kuin mitä te, herra pääministeri, tuossa kuvasitte, kun puhuitte 12:sta ja 13:sta prosentista.

Samanaikaisesti hallitus on antanut esityksen liikeikalain vapauttamisesta, joka tulee tarkoittamaan kaupan alan sunnuntaityön lisääntymistä ja johtaa siihen, että perheenäidit joutuvat käyttämään perheen ainoan yhteisen vapaapäivän siihen, että he entistä pienemällä palkalla joutuvat tekemään sunnuntaityötä.

Tämä hallituksen esitys näistä sunnuntailisien leikkaamisista vaikuttaa erityisesti naisvaltaisiin aloihin. Se vaikuttaa sairaanhoitajiin, kaupan alan työntekijöihin, ravintolatyöntekijöihin. Arvoisa pääministeri, miten hallitus aikoo korjata tätä esitystä, jotta matalapalkkaiset naisvaltaiset alat huomioitaisiin paremmin tässä esityksessä?

16.29 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin kerroin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani, selvityksemme mukaan sunnuntaityötä tekee 12 prosenttia miehistä ja 13 prosenttia naisista. Yksityisellä sektorilla on prosessityöntekijät, meillä on paljon poliiseja, pelastustointia, jotka ovat miesvaltaisia aloja. Se on totta,

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

että joittenkin, erityisesti naisvaltaisten, alojen palkanmuodostuksesta sunnuntailisä muodostaa merkittävän osan, ja tämä oli juuri se syy, miksi pienensimme tämän osuutta tässä kokonaispaketissa.

Niin kuin moneen kertaan olen sanonut, se keinovalikoima, mikä tässä yhteiskuntasopimuksessa ja tässä prosessissa olisi ollut käytössä, olisi ollut huomattavasti laajempi. Harmi, että emme päässeet sillä rintamalla eteenpäin, koska uskon, että lopputulos olisi ollut monipuolisempi silloin. Nyt me olemme ottaneet viisi keinoä käyttöön, kuudes on sitten tämä sotumaksun alentaminen. (Puhemies koputtaa) Kyllä sen ulkopuolelle jää ihan riittävästi (Puhemies koputtaa) yhdessä sovittavaa jatkossa.

16.31 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin surullista ja samalla käsittämätöntä, että hallitus yrittää ratkaista vientiteollisuuden ongelmat sillä, että laitetaan pienituloiset, pienipalkkaiset, kaikkein köyhimmat ihmiset, lapset ja vanhukset maksamaan.

Ihmiset ovat käyneet minultakin kysymässä tässä parin viime päivän aikana, eikö Suomen hallitus tunne työelämää ollenkaan. (Kari Uotila: Ei tunne!) Meillä on paljon semmoisia ihmisiä, paljon semmoisia ammatteja, joissa on aivan pakko tehdä vuorotyötä. Kaikki me tiedämme, että vuorotyö on riski ihmisen terveydelle. Se on riski niin fyysiselle jaksamiselle kuin mielenterveydelle. Monet ihmiset joutuvat työskentelemään öisin.

Millä tavalla teistä on oikein, että juuri näiden ihmisten palkkaa, jotka tekevät kaikkein raskainta työtä tässä yhteiskunnassa usein kaikkein pienimmällä palkalla, te leikkaatte? Hoiva-aloilla työskenteleviltä naisilta lähtee teidän esitystenne seurauksena jopa yli 10 prosenttia vuosipalkasta. Miten te voitte perustella (Puhemies koputtaa) tämän?

16.32 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos me emme nyt tässä tilanteessa tekisi mitään, niin me olisimme neljän vuoden päästä vielä syvemmällä siellä suossa, mihin edustaja Niinistö viittasi. Meidän on pakko toimia, ja meidän on pakko tehdä säästöjä. Meidän on pakko tehdä toimia, mitä pystymme tekemään kilpailukyvyyn parantamiseksi. Ja meidän on tehtävä toimia nyt niitten reformien eteen, jotka jäivät viime kaudella tekemättä. (Eero Heinäluoma: Kuntaudistus!) Tässä tilanteessa emme voi jättää niitä tekemättä.

Mutta mitä tulee vielä naisvaltaisiin aloihin, niin naisvaltaisilta aloilta on tullut pyyntö, että erityisesti nuoria naisia työllistävät yritykset pystyisivät palkkaamaan rohkeammin nuoria naisia, ja tämä perhevapaakustannuksen tasaaminen on ollut tässä keinovalikoimassa, joka on työmarkkinapöydässä jäänyt sopimatta. Myöskin tämä asia saadaan nyt kuntoon sillä tavalla, että 2 500 euroa (Puhemies koputtaa) pystytään maksamaan sille työnantajalle, (Puhemies koputtaa) josta äiti jää äitiyslomalle.

16.33 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa pääministeri Sipilä, ihmettelen kyllä, miten meillä on varaa leikata ostovoimasta jopa 3 prosenttia. Eikö teitä huolestuta se, että suomalaiset palvelualan yritykset, varsinkin ne pienet yritykset, joutuvat ensi vuonna todellisiin suuriin vaikeuksiin näiden palkanalennusten ja ostovoiman heikentymisien vuoksi?

16.34 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän pakeitin tavoitteena on nostaa kustannuskilpailukykyä 5 prosentilla. Siellä on työaikaä pidentä-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

viä toimia, siellä on työntajamaksuja alentavia toimia, ja tämän kokonaisuuden työllisyysvaikutukset voivat olla jopa 50 000 uutta työpaikkaa. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Meidän pitää nyt rohkeasti tehdä niitä toimia, mitä tänä päivänä vaaditaan, ja tämä on hallituksen päätös, että tehdään nyt sitten itse, kun emme päässeet yhdessä sopimaan ja emme päässeet yhdessä siihen yhteiseen prosessiin, mitä kahteenkin otteeseen tavoittelimme.

16.34 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi sanoa, että elämme talouden talvisotaa. Sen varsinaisen talvisodan aikana lähtökohta oli, että kaveria ei jätetä. (Eduskunnasta: Nyt jätetään!) Niiden, jotka kaatoivat yhteiskuntasopimuksen, näkökulma näytti olevan, että kaverille ei jätetä. Tässä suhteessa on hienoa, että uusi hallitus näkee tämän talouden realiteetin, kokonaiskuvan. Me kaikki suomalaiset varmasti joudumme osallistumaan näihin taloustalkoisiin. (Välihuuto) Se on välttämätöntä. — Myös rikkaat tulevat sinne. — Ja tämä tarkoittaa sitä, että me kaikki emme tee yksistään vientiteollisuuden vaan koko Suomen puolesta tätä työtä.

Herra pääministeri, tiedustelen teiltä: kun tarkastellaan vaikkapa Kreikkaa, nuorison tulevaisuudenkuvaa, niin mikä on siinä, että hallitus onnistuisi — ja toivon sitä — saamaan tätä yhteiskuntakehitystä terveeseen suuntaan, se visio, (Puhemies koputtaa) jota te tavoittelette, jotta kaikki nämä toimenpiteet voidaan tänä päivänä (Puhemies koputtaa) laittaa täytäntöön?

16.36 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ohjelmassaan rakentanut vision Suomelle vuoteen 2025 asti, ja nämä toimet tähtäävät juuri tuon vision saavuttamiseen. Silloin meillä on julkisen talouden tasapaino ja pystymme rahoittamaan julkisen talouden menot. Nyt ne ovat pysyvästi alentuneet, ja meidän täytyy myöskin sopeuttaa yhteiskunnan toiminnot sille tasolle, minkä pystymme rahoittamaan. Silloin vuonna 2025 tavoittelemme myöskin reilusti suurempaa työllisyysastetta, joka tarkoittaa sitä, että yhä useampi meistä pääsee osallistumaan yhteiskunnan kehittämiseen omassa työssään.

Mitä tulee Kreikkaan, Portugaliin, Espanjaan, siellä on jouduttu tekemään kipeitä toimia, paljon kipeämpiä ja suurempia toimia kuin mitä Suomessa nyt tehtiin. Ja kun olen näiden maiden päämiesten kanssa keskustellut, niin he ovat sanoneet, että tehkää rohkeasti ne toimet nyt. He ovat ne tehneet, ja kun he katsovat taaksepäin, he ovat tyytyväisiä siihen, että kehitys on lähtenyt oikeaan suuntaan. (Puhemies koputtaa) Nyt pitää tehdä ne toimet, ja neljän vuoden päästä me näemme tuloksia.

16.37 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, panitte varmaan merkille arvostetun Sixten Korkmanin arvion nyt esitetyistä toimenpiteistä. Hän kantoi huolta siitä, että tosiasiallisesti nämä eivät välttämättä johda sen kipeimmän ongelman eli meidän viennin kilpailukyvyyn ja kestävyysvajeen parantamiseen vaan pahimmillaan sotkevat työmarkkinat solmuun ensi syksynä — jos vähän oikaisen hänen ajatteluaan. Minusta on hyvä pitää tämä mielessä.

Pari päivää sitten myös ehdotin sitä, että — kolmas kerta toden sanoo — meidän pitäisi jaksaa yrittää tässä työmarkkinapöydässä teidän johdollanne vielä kerran kokoontua, katsoa, mitä me voisimme tehdä yhdessä, sen takia, että se repertuaari, mistä neuvotellaan, voi olla suurempi kuin tämä, koska tämä johtaa nyt siihen, että pienipalkkaisilta julkisen sektorin palvelualojen naisilta leikataan 4–6 prosenttia toimeentulosta.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Kaiken lisäksi te esitätte poikkeavaa lainsäädäntöä, pakottavaa lainsäädäntöä työehtosopimustoimintaan, mikä on tosi harvinainen ja perustaan menevä asia. (Puhemies koputtaa) Tällaista ei pitäisi lähteä tekemään, koska sehän tukkii sen paikallisen sopimisen idean: ei voida neuvotella lattiatasosta parempia sopimuksia. Minä vetoan: Ymmärsinkö oikein, oletteko valmiita kutsumaan työmarkkinajärjestöt yhteiseen pöytään, niin että katsotaan, mitä voitaisiin vielä tehdä näiden Suomen asioitten hoitamiseksi? Pitäisin sitä (Puhemies koputtaa) erittäin tärkeänä.

16.39 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen ollut erittäin syvällä mukana näissä keskusteluissa tuolta vapusta alkaen, ja nyt sitten elokuussa käytimme siihen kolme ja puoli viikkoa. Meillä oli siinä myöskin selvitysmies, joka teki täyspäiväisesti töitä tuon asian eteen. Minusta tuntuu, että siellä suurin osa halusi juuri tuota kuvaamaanne lopputulosta mutta eivät kaikki. Ja tähän pitää lähteä kaikkien mukaan.

Jos syntyy sellainen ehdotus, jossa tämä 5 prosentin tavoite täyttyy ja jossa on kuvattu ne keinot, millä se saavutetaan — niin kuin olen tässäkin monta kertaa sanonut — mielihyvin otan sen vastaan. Mutta en aloita enää kolmatta kertaa yhteiskuntasopimusneuvotteluja, koska se ei olisi ehkä kovin uskottavaa, koska tein monta kertaa kompromissiesityksen myöskin tämän tavoitteen suhteen ja sitä ei hyväksytty.

16.40 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisessa keskustelussa kysytään ammattiliittojohtajilta: "Hyväksyttekö nämä hallituksen toimet?" Minun mielestäni se on väärä kysymys. Ei näitä tarvitse heidän hyväksyä. Eivät myöskään eläkeläisjärjestöt, opiskelijajärjestöt, työttömien järjestöt hyväksy niitä toimia, jotka heihin kohdistuvat. Oikea kysymys mielestäni nyt ammattiyhdistysliikkeelle on: "Hyväksyttekö sen, että Suomi on parlamentaarinen demokratia, jossa viime kädessä hallitus ja eduskunta päättävät siitä, mikä on maassa laki ja mitä noudatetaan?" (Välihuutoja) Tämä on se kysymys. Minun mielestäni, jos nyt uhataan laittaa maa polvilleen näiden hallituksen toimien vuoksi, vastaus on "emme hyväksy". Mutta jos hyväksytään, niin hallitus ja eduskunta päättävät, ja kaikilla on mahdollisuus vaikkapa vaihtaa koko eduskunta seuraavissa vaaleissa, jos ollaan tyytymättömiä.

Varsinainen kysymys pääministeri Sipilälle: Viittasitte siihen, että jos työmarkkinaosapuolet saavat ratkaisun, joka täyttää tämän tavoitteen, niin olette valmis sen vastaanottamaan. Kysyn: onko tälle joku takaraja, (Puhemies koputtaa) onko joku aikataulu, mihin mennessä työmarkkinaosapuolten pitäisi tämä vaihtoehtoinen kilpailukykyhyppy tuoda?

16.41 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen pitää tapahtua nopeasti, koska me lähdemme etenemään, totta kai, nyt tämän suunnitellun paketin pohjalta. Toivon, että se tulisi ennen tuota tiedonantokeskustelua, joka on noin kahden viikon päässä, koska muuten lähdemme etenemään sitten tältä pohjalta.

Minä tiedän näistä neuvotteluista sen, että valmius tämän tyyppisiin toimiin, mitä tässäkin on listattu, on olemassa. Nyt pitää vain löytyä se tahto siihen, että tehdään se lista yhdessä ja sovitaan yhdessä siitä tavoitteesta. Olen mielihyvin valmis vastaanottamaan ehdotuksen, jonka lopputulos on sama.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

16.42 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, teidän tähän mennessä tapahtunut toimintanne, siis teidän johdollanne tapahtunut hallituksen ja pääministerin toiminta, on keskittynyt siihen, miten leikataan, miten sopeutetaan. Kysyn: koska tulee niitä toimenpiteitä, joilla vahvistetaan investointeja, joilla synnytetään uutta työtä? Meidän ongelmamme suomalaisessa yhteiskunnassa on se, että 460 000 ihmistä on vailla normaalia työtä, yli 300 000 ihmistä ansioturvan piirissä tai työttömyysturvan piirissä. Kysyn: Milloin tulee kasvun eväitä? Milloin tulee esityksiä siitä, miten korjataan sisäilmaongelmista kärsivät sairaalat tai koulut? Miten näitä asioita lähdetään viemään eteenpäin?

16.43 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetti tulee tämän kuun lopussa käsittelyyn, ja siellä on muun muassa kärkihankkeita, joissa turvataan yritysten kasvun rahoitusta, parannetaan yrittäjyyden kilpailuedellytyksiä ja niin edespäin. Mutta pelkästään julkisilla investoinneilla valitettavasti ei Suomea kuntoon saada, vaan se oikea tapa panna Suomi kuntoon on parantaa viennin kilpailukykyä, parantaa vientiteollisuuden edellytyksiä, ja sitä kautta meidän palvelusektorimme lähtee perässä. Tällöisen terveen kasvun ja rakenteiden muuttamisen kautta me saamme tervehdyttämisen myöskin julkiselle sektorille, mitä ehdottomasti tarvitsemme. Olen saanut myöskin paljon palautetta kansalaisilta, ja kyllä Suomessa halutaan lopettaa velaksi eläminen, sillä näiden muutosten vastustaminen on yhtä kuin velaksi elämisen jatkamisen puolustamista. (Välihuutoja)

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys Euroopan pakolaistilanteesta (Olli-Poika Parviainen vihr)

Suullinen kysymys SKT 13/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Parviainen.

Keskustelu

16.44 **Olli-Poika Parviainen vihr:** Arvoisa puhemies! Euroopan pakolaistilanne on hälyttävä. Liki 400 000 ihmistä on tänä vuonna paennut epäinhimillisiä olosuhteita ja vainoa Eurooppaan. Tilanteeseen tarvitaan inhimillisiä ja käytännöllisiä ratkaisuja. Vastuuta ihmisistä pitää jakaa muillekin kuin parille EU:n reunavaltiolle.

Komissio esitti eilen kahta isoa asiaa: EU:n sisällä sijoitettaisiin uudelleen yhteensä 120 000 pakolaista, joista Suomeen noin 3 000. Lisäksi luotaisiin pysyvät välineet kriisien ratkaisemiseen. Suomen poukkoilevista kannoista pakolaistilanteeseen ja ihmisten auttamiseen on ollut vaikea saada selvää. Ensi maanantaina asiaa käsitellään EU:n ministerineuvostossa. Kysynkin, arvoisa hallitus: tuetteko te mainittuja komission esityksiä ensi maanantaina?

16.45 **Sisäministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aina-kin Euroopalla on edessään yksi aikansa suurimmista haasteista. Lähialueiden kriisit ajavat sadattuhannet Eurooppaan, itse asiassa ennustetaan jopa miljoonaa turvapaikanhakijaa

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Eurooppaan tämän vuoden aikana, joista osa sitten Suomeenkin löytää tiensä. Tilanne on tosi vakava, ja me tarvitsemme toimia lähtö- ja kauttakulkumaissa, me tarvitsemme EU:n yhteisiä toimia ja suomalaisia toimia. Uskaltaisin väittää, että hallituksen toimet eivät ole olleet poukkoilevia, vaan määrätietoisesti on pyritty ratkomaan niitä käytännön kysymyksiä ja ongelmia, joita tässä on, ja osallistuttu eurooppalaiseen keskusteluun.

Suomi ja Suomen hallitus muodostaa kantansa komission ehdotuksiin EU:n ministeri-valiokunnassa perjantaina. Tällä hetkellä käydään keskusteluja, ja perjantaina ollaan niissä asioissa viisaampia. Mutta selvää on, että me tarvitsemme eurooppalaisia ratkaisuja. Me voimme täällä tehdä toimia, joilla meillekin tuleva iso ihmisten määrä hoidetaan: miten heidän asiansa käsitellään, miten löydetään ne todelliset, jotka ovat avun tarpeessa. Tätä me voimme tehdä. (Puhemies koputtaa) Mutta me tarvitsemme eurooppalaisia toimia, jotta löytyy kestäviä ja (Puhemies koputtaa) pitkiä ratkaisuja.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.46 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle vastauksesta. Ihmisiä kuolee Euroopan rajoille, koska ihmisillä ei ole toimivia tapoja hakea turvaa Euroopasta laillisesti. Esimerkiksi ilman viisumia ei ole mahdollista tulla turvallisesti ja laillisesti EU:n maaperälle. Esimerkiksi humanitäärinen viisumi kriisi-alueelta, vaikkapa Syyriasta, saapuville turvapaikanhakijoille ehkäisisi ihmissalakuljetusta, ihmiskauppaa ja kuolemia matkareitillä. Tämän avulla kriisimaasta lähtevä ihminen voisi suoraan hakeutua, vaikkapa lentäen, kohdemaahansa. Turvallinen saapuminen edistää hyvää kotoutumista ja auttaa hyvään elämään myös Suomessa. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta laillisia keinoja saapua Eurooppaan saadaan lisättyä, ja oletteko valmiita ottamaan käyttöön humanitäärisen viisumin tai muun vastaavan työkalun tänne saapuvia turvapaikanhakijoita auttaaksenne?

16.47 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ensinnäkin olemme kaikki nähneet järkyttäviä kuvia ja lukeneet järkyttäviä uutisia siitä, miten tuhannet ihmiset ovat hukkuneet merellä tai kymmenet kuolleet rekan kuormatilaan. Tämä johtuu siitä, että ihmiset todellakin hädässään turvautuvat salakuljettajiin ja laittomiin reitteihin. Euroopan pitää tehdä se, että me luomme lailliset reitit hakeutua Eurooppaan, lailliset reitit hakea turvapaikkaa, luomme menettelyt, joilla ihmisten asiat asiallisesti tutkitaan. Ja kaikkeinärkevintä olisi se, että me pystyisimme tekemään tätä työtä jo lähtömaissa, kriisien lähellä. Esimerkiksi syyrialaisia pakolaisia on miljoonia Turkin alueella. Toisaalta EU:n etelärajalla olevien valtioiden, Unkarin, Italian, Kreikan, alueille voitaisiin perustaa EU:n lipun alla toimivia vastaanottokeskuksia, joissa ihmiset otettaisiin vastaan ja joista he tietäisivät, että sinne voi hakeutua ja heidän asiaansa tutkittaisiin siellä. Meillä on paljon erilaisia keinoja, joita nyt vain pitää tehdä, ja meidän pitää todella painavasti vaatia Eurooppaa toimimaan yhdessä. Eurooppa on maailman vahvimpia talousalueita, ja jos se toimii yhdessä, se pystyy (Puhemies koputtaa) ratkomaan näitä ongelmia.

16.48 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sisäministeri Orpo hyvin kiteytti, että tähän vaaditaan toimenpiteitä koko Euroopan tasolla. Kysyisinkin nyt sisäministeriltä: mitä luulette, voidaanko näitä toimenpiteitä tehdä vain ja ainoastaan

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

vapaaehtoisuuteen pohjaten? Jos tämä asia halutaan todella ratkaista, niin luulisi, että se olisi järkevää myös Suomen kannalta ratkaista niin, että jokainen EU-valtio kantaisi oman vastuunsa, ja siksi kysynkin, arvoisa sisäministeri: mitä olette mieltä, voiko tällainen ratkaisu perustua pelkästään vapaaehtoisuuteen?

16.49 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Sisäministeri on sitä mieltä, mitä hallitus päättää yhdessä olla. Se selviää perjantaina EU-ministerivaliokunnassa.

Oleellisinta on se, kun me katsomme eurooppalaisia ratkaisuja, että niiden pitää tuoda selkeitä vastauksia siihen, miten me voimme auttaa ihmisiä lähtömaissa: miten me puutummme ihmisten salakuljetukseen, miten saamme laillisille reiteille ihmiset ohjattua. Ja on aivan selvää, että näihin pysyviin ongelmiin pitää löytää kestäviä ratkaisuja. Niiden täytyy olla erittäin voimakkaasti komission tai Euroopan päätöksissä. Me käsittelemme hallituksen kokonaisuutta ja annamme siihen sitten huomenna perjantaina vastauksia.

16.49 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä humanitaarinen katastrofi, joka meillä on tällä hetkellä Euroopassa ja Syyriassa käynnissä, on tietysti sellainen asia, joka vaatii eduskunnan vahvaa huomiota. Olisin kuitenkin tiedustellut ministeri Orpolta: Millä tavalla hallitus aikoo nyt reagoida siihen, että meille on tihkunut tietoja siitä, että Ruotsin rautatieyhtiö SJ järjestää tällä hetkellä pakolaisille ilmaisia kuljetuksia Suomeen tuolta meidän länsirajamme kautta? Koska siellä ei rajavalvontaa nyt ole, niin tällä hetkellä ei ole täysin selvää tilannetta siitä, keitä meille saapuu ja mistä. Millä tavalla tähän yhtiön toimintaan mahdollisesti aiotaan puuttua?

16.50 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä SJ on yksityinen ruotsalainen yhtiö, joka on ilmoittanut, että he ottavat turvapaikanhakijat kyytiin ja vielä veloitusetta. Me olemme olleet yhteydessä Ruotsiin sekä tästä kysymyksestä tähän yhtiöön liittyen että laajemminkin siitä, että Ruotsi on läpikulkureitti ihmisille, jotka hakeutuvat tällä hetkellä Suomeen. Muun muassa Ruotsista tulevat laivat vaativat tänä päivänä — ja me olemme varmistaneet sen — henkilöllisyyspaperit ihmisiltä, joten se reitti meren yli ei ole niin haluttu, joten virta suuntautuu pohjoisen kautta Suomeen. Tässä takana on selkeästi osoitettavaa järjestettyä toimintaa, ja tämä on yksi ilmiö, että tämä Ruotsin rautatieyhtiö on tehnyt tämän, ilmeisesti jollain tavalla hallitukseen omasta mielestään tilannetta. Mutta me olemme olleet jatkuvassa yhteydessä niin Ruotsin viranomaisiin poliisin toimesta kuin maahanmuuttoviranomaisiin ja yritämme löytää yhdessä näihin ratkaisuja. Ei voi olla niin myöskään Ruotsissa, joka myöskin on EU:n jäsen, Dublin-maa, Schengen-maa, (Puhemies koputtaa) että heillä ulkomaalaisvalvonta ei toimisi sillä tavalla kuin yhdessä on sovittu. Me keskustelemme näistä, (Puhemies koputtaa) ja varmasti tapaan myöskin kollegani, Ruotsin ministerin, maanantain neuvostossa, ja koetamme (Puhemies koputtaa) löytää hyvän yhteistyön näissä asioissa.

16.51 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Vi upplever för tillfället kanske den värsta flyktingkatastrofen efter andra världskriget, och det är jätteviktigt att Finland faktiskt är en aktör nu som också vill bära sitt ansvar. Jag hoppas att regeringen tar den inställningen också inkommande måndag, framför allt i morgon, när ni ska fatta beslut.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Mutta, arvoisa puhemies, nyt kun puhutaan pakolaisista ja turvapaikanhakijoista, on syytä myös muistaa, että paras kotouttaminen on siinä, että ihmiset pääsevät käsiksi meidän työelämään ja että he saavat oppia meidän kieliämme ja niin nopeasti kuin mahdollista. Ja haluaisin peräänkuuluttaa tai oikeastaan kysyä hallitukselta: minkälaisiin toimenpiteisiin hallitus on valmis lähtemään, jotta ne ihmiset, jotka nyt tulevat Suomeen, voisivat myös päästä niin nopeasti kuin mahdollista työmarkkinoille ja sitä kautta myös pääsisivät parhaiten kotoutumaan meille Suomeen?

16.53 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä kysymys, ja se kuuluu tosiaan tontilleni, kotouttamiseen. Tämä on semmoinen sektori, johonka pitää varata resursseja. Se on kaikkien etu: se on meidän etumme, se on myös näitten turvapaikanhakijoiden etu, jotta he pääsevät tänne suomalaiseen työelämään ja ylipäätään tähän suomalaiseen kulttuuriin kiinni. Se työelämä on minun mielestäni se paras tapa oppia ja sisäistää tätä, mitä tämä Suomi oikeasti on, ja sinne on aivan pakko laittaa resursseja. Kyllä hallitus on tämän huomionut, ja tähän tullaan kiinnittämään huomiota jatkossa.

16.53 Mika Raatikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvioidaan, että Suomeen tulee tänä vuonna ainakin 20 000 pakolaista. Migri puhuu jopa 40 000:sta vuodessa, ja heistä suurin piirtein puolet ehkä saa turvapaikan. Eli nämä ovat siis turvapaikanhakijoita, eivät välttämättä pakolaisia. Tässä joukossa voi olla aika monennäköistä kulkijaa, ja on aika vaikeaa tietää, keitä sieltä tulee. Voi olla taistelijoita eli terroristeja — minä en niitä taistelijoiksi kutsuisi vaan terroristeiksi tai muiksi rikollisiksi — jotka pakenevat maistaan.

Kysymys kuuluu ministeri Orpolle: ollaanko nyt, kun muut maat eivät noudata näitä Schengen- ja Dublin-säännöstöjä, harkittu, että pistetään nämä Schengen-sisärajatarkistukset eli rajatarkistukset voimaan? — Kiitoksia.

16.54 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli erittäin tärkeä ja ajankohtainen kysymys, jota pohditaan. Meillä on jatkuva valmius ottaa Schengen-sisärajatarkistukset käyttöön väliaikaisesti, ja se on Schengen-sääntöjen mukaan mahdollistakin. Sen lisäksi me olemme hallituksen toimesta aktivoimassa myöskin mahdollisuutta käyttää pistotarkastuksia. Mutta tärkeää on ymmärtää se, että vaikka meillä olisi Ruotsin rajalla pohjoisessa sisärajatarkastus Schengenin mukaisesti, se ei luultavasti yhtään vähennä turvapaikanhakijoita, koska samalla tavalla turvapaikkaa hakeva tai sitä haluava Suomessa voi marssia rajavartijan luo ja pyytää turvapaikkaa. Silloin meillä on velvollisuus hänen asiansa tutkia. Tosin tällä Schengen-rajatarkastuksella voisi olla esimerkiksi lieveilmiöihin liittyvää ehkäisevää vaikutusta. Siksi me mietimme tätä ja se on meidän keinovalikoimassamme.

Sitten, mitä tulee näihin turvallisuuskysymyksiin, lienee aivan selvää, että kun ihmisiä tulee maailman pahimmista kriisipesäkkeistä, joissa on sodittu vuosia tai vuosikymmeniä, tähän liittyy (Puhemies koputtaa) myöskin turvallisuusriskejä, mitenkään niitä liioittelematta, mutta ne toteamalla, (Puhemies koputtaa) ja me kyllä teemme ja muun muassa meidän suojelupoliisimme tekee töitä tämän eteen. Hallitus on suuntaamassa myöskin lisäresursseja tähän suojelupoliisin toimintaan.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

16.55 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tilanne on vaikea. Ihmisiä kuolee Välimerelle paetessaan hätää, sotaa, kärsimystä. Meidän on haettava eurooppalaisia ratkaisuja, ja toivottavasti myös maan hallitus on niitä valmis hakemaan.

Suomella on velvollisuus käsitellä kaikki turvapaikkahakemukset, jotka tänne jätetään. Tällä hetkellä suuri paine kohdistuu erityisesti Pohjois-Suomeen, Kemiin ja Ouluun, koska, kuten tässäkin keskustelussa on todettu, pohjoisen rajan kautta tulee tällä hetkellä iso osa hakijoista. Kysyisinkin hallitukselta: Miten huolehditaan siitä, että kaikki hakemukset saadaan käsiteltyä ripeästi? Tällä hetkellä poliisi on ruuhkautunut Oulussa ja rekisteröintiä ei voida suorittaa, ja kun rekisteröintiä ei voida suorittaa, tämä turvapaikkaprosessi ei pääse käynnistymään ja ihmiset eivät myöskään saa tätä vastaanottorahaa. Eli miten huolehditaan siitä, että näillä hakijoilla on ensinnäkin inhimilliset olosuhteet, että siellä on riittävästi resursseja ja hakemukset saadaan käsiteltyä kohtuullisessa ajassa?

16.57 Sisäministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä oli monta kysymystä.

Ensinnäkin meillä on hyvin tarkkaan tiedossa, kuinka vaikea tilanne Oulussa on. Eilisen päivän aikana meidän ministeriössä toimiva kriisiryhmä löysi yhdessä paikallisten kanssa ratkaisuja, joilla saatiin Ouluun uusia vastaanottokeskuspaikkoja, joilla pystytään huolehtimaan inhimillisemmistä olosuhteista.

Mitä tulee näihin resursseihin laajemmin, niin hallitus on jo aikaisemmassa lisätalousarviossa lisännyt määrärahoja ja tulee myöskin seuraavassa lisätalousarviossa lisäämään nimenomaan poliisin ja maahanmuuttoviranomaisten resursseja. Me olemme pystyneet näillä rahoilla palkkaamaan lisää väkeä, muun muassa 50 poliisia ja 100 henkeä Maahanmuuttovirastoon, jotta me saamme nämä prosessit sujumaan.

Mutta monenlaisia asioita on vastassa, muun muassa pohjoisessa se, että siellä on vain yksi sormenjälkikone. Tällainenkin asia saattaa hidastaa — ja tässä tapauksessa hidastaa — sitä, kuinka nopeasti ihmisiä voidaan rekisteröidä. Mutta näitä käytännönläheisiäkin asioita me pyrimme koko ajan ratkomaan, jotta voimme auttaa ihmisiä.

16.58 Anne-Mari Virolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että tämä pakolaiskriisi tarvitsee sekä eurooppalaisia että suomalaisia ratkaisuja akuutisti mutta myös pitkällä tähtäimellä kestäviä ratkaisuja. Silloin meillä on mahdollisuus ottaa oppia niistä maista, joissa on jo kokemuksia, niin hyviä kuin huonojakin. On esimerkiksi arvioitu, että Saksassa on tänä vuonna noin miljoona pakolaista ja kustannukset ovat noin 12 miljardia. Siellä ei kuitenkaan käsitetä tätä pelkästään kustannuskysymyksenä vaan nähdään nämä ihmiset myös resursseina. Monet yliopistot ovat perustaneet uusia kursseja koulutetuille ja koulutushaluisille. Sinne on lisätty kieltenopetusta ja aloitettu myös yrittäjäkursseja. Haluaisinkin kysyä meidän hallitukselta ja opetusministeri Grahn-Laasoselta: miten nämä ihmiset nähdään pitkällä tähtäimellä suomalaisen koulutuspolitiikan linjauksissa?

16.59 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on selvää, että kun — olemme tässäkin salissa monta kertaa käsitelleet tätä ikärakenteen muutosta Suomessa — meillä työvoiman määrä pienenee, niin silloin on myös paljon mahdollisuuksia siinä, että saamme työvoimaa muualta. Maahan-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

muutto voi olla ilmiönä myös positiivinen voimavara Suomelle tulevina vuosina, ja uskon sen näin olevankin.

Me olemme opetus- ja kulttuuriministeriössä käynnistäneet omalta osaltamme työtä. Kotouttamisasiat sinällään kuuluvat ministeri Lindströmin tontille, mutta toki tällä on paljon vaikutuksia myös opetus- ja kulttuuriministeriön sektorille. Jo ensimmäisestä päivästä lähtien käytännössä, kun turvapaikanhakijat tulevat Suomeen ja ovat esikoulu- tai peruskouluikäisiä, he ovat oikeutettuja esiopetukseen ja perusopetukseen ja sen lisäksi myöskin varhaiskasvatukseen oikeutettuja, jos ovat sen ikäisiä, ja lisäksi kunnat voivat järjestää valmistavaa koulutusta. Näitä oikeuksia me Suomessa kunnioitamme ja nämä mahdollisuudet näille lapsille ja nuorille tarjoamme. Sen lisäksi olemme käynnistäneet työn, jossa pohdimme (Puhemies koputtaa) pidemmällä aikavälillä, millä tavalla voimme opetus- ja kulttuuriministeriön resurssein ja voimavaroin (Puhemies koputtaa) turvata meidän maahanmuuttajille myöhemmät mahdollisuudet kouluttautua.

Puhemies Maria Lohela: Viimeinen kysymys tähän aiheeseen. Edustaja Haavisto.

17.00 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Orpo, mainitsitte, että pitäisi kiinnittää huomioita myös keinoihin, joilla siellä pakolaisuuden alkujuurilla ja lähtömaissa voitaisiin tilanteeseen vaikuttaa. Ja kysymykseni on itse asiassa ministeri Toivakalle, koska te vastaatte kehitysyhteistyöstä ja humanitäärisestä avusta: Nyt hallitus on samaan aikaan tehnyt aika mittavia leikkauksia sekä niiden järjestöjen budjetissa, jotka voisivat siellä tehdä työtä — Kirkon Ulkomaanapu, Punainen Risti ja muut ovat juuri näillä pakolaisalueilla toimivia järjestöjä — että ylipäätään kehitysyhteistyössä, jossa olisi niitä välineitä, joilla minun mielestäni esimerkiksi näitä suuria pakolaismääriä voitaisiin auttaa enemmän siellä paikan päällä ja estää myös sitä, että tämä pakolaisuus purkautuu Eurooppaan. Onko hallituksella valmiutta nyt tässä uudessa tilanteessa arvioida näitä kehitysyhteistyön ja humanitäärisen avun leikkauksia ja myöskin tätä kautta ehkäistä pakolaisuutta?

17.01 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli erittäin tärkeä kysymys. On tärkeää, että me voimme auttaa pakolaisia siellä alkulähteillä. Nyt kun puhutaan nimenomaan tästä pakolaisvirrasta, niin sieltä naapurimaista, missä valtava määrä ihmisiä — esimerkiksi Syyrian naapurimaissa 4 miljoonaa ihmistä — on jo vuosia asunut pakolaisleireillä, on nyt lähdetty sen takia, että ihmiset on vallannut epätoivo. Kriisille ei näy loppua, ja haetaan parempaa elämää ja toivoa. Mutta on hyvin tärkeätä, että me pystymme auttamaan siellä lähtömaissa ihmisiä. Olen tietenkin hyvin pahoillani siitä, että Suomi joutuu tässä tilanteessa leikkaamaan. Meidänkin apuamme tarvitaan. Olen itse pyrkinyt nyt painottamaan, että kun näitä leikkauksia kohdennetaan, kohdennetaan ne niin, että nimenomaan erityisesti siellä Syyrian naapurimaissa esimerkiksi näille pakolaisleireille kohdennettuja varoja ei leikata, vaan katson keinoja, miten voisimme priorisoida niin, että saisimme sinne jopa lisäpanostuksia. Erityisen suuri tarve on humanitääriselle avulle. Tällä hetkellä YK:n arvion mukaan siitä avusta, mille esimerkiksi siellä leireillä on tarvetta, on vain 40 prosenttia olemassa. Eli humanitääriselle avulle on (Puhemies koputtaa) suuri tarve, ja toivon, että myös Suomi voi olla vahvemmin tässä jatkossa mukana.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 15/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

17.03 Elinkeinoministeri Olli Rehn (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys kumpuaa hallitusohjelmasta, joka tähtää kestäväan energiatalouteen ja uusiutuvan energian osuuden mittavaan lisäämiseen, yli 50 prosentin, ja samalla ilmastoa kuumottavan hiilenpolton lopettamiseen.

Uusiutuvan energiatalouden toteutuminen ei voi kuitenkaan olla pelkästään hallinnollinen päätös, vaan se vaatii onnistuakseen paitsi isoja investointeja ja uutta teknologiaa myös suomalaisten kansalaisten hyväksynnän. Siksi meidän on vahdittava myös eri tuotantotapojen taloudellista kestävyyttä ja kustannustehokkuutta ja tietenkin myös valtion menoja. Hallituksen esityksen myötä tuulivoimakapasiteetin kasvusta valtiolle aiheutuva menoli-säys saadaan maatuulivoimaloiden osalta pysäytettyä vuonna 2018. Merituulivoimalan ko-keiluhankkeen osalta kustannukset kasvaisivat jonkin verran vielä vuonna 2019. Yhtä kaikki, vuoden 2030 jälkeen ei tuotantotukea enää lainkaan maksettaisi, koska sitä voi saa-da enintään 12 vuoden ajan ja nämä kaudet päättyvät tuohon mennessä.

Tässä esityksessä ei ehdoteta muutoksia kokonaiskapasiteettiin, ei tukitasoon eikä oi-keuteen saada tukea, eli esityksellä ei puututa perustuslaissa turvattuun omaisuudensuo-jaan tai elinkeinovapauteen. Tämän esityksen valmistelussa on lisäksi ollut siirtymäkau-della keskeistä varmistaa investointiympäristön vakaus. Viimeinen ajankohta hakea tähän syöttötariffijärjestelmään on vasta yli kahden vuoden päässä eli 1. marraskuuta 2017. Myöskään Suomelle Euroopan unionissa vuodelle 2020 asetettu 38 prosentin uusiutuvan energian tavoite ei ole vaarantumassa, vaan tulemme sen saavuttamaan.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoitteena on siis syöttötariffijärjestelmän hallittu sulkeminen tuulivoimaloiden osalta. Niille määritelty 2 500 megavoltttiampeerin koko-naiskapasiteetti on jo nyt käytännössä täyttynyt.

Keskeisimmät muutokset tässä lakiesityksessä ovat seuraavat kolme neljä:

Ensinnäkin kiintiöpäätöksellä on varmistettava etukäteen tuulivoimahankkeen mahtu-minen tähän 2 500 megavoltttiampeerin kokonaiskapasiteettiin.

Toiseksi, kiintiöpäätöksen nojalla toimijoilla on kaksi vuotta aikaa hakea tähän järjes-telmään. Ehdoton takaraja on kuitenkin 1. marraskuuta 2017. Tästä 2 500 megavoltttiam-peerin kokonaiskapasiteetista ei vapaudu enää kapasiteettia käytettäväksi uudelleen.

Ja vielä, sähköntuottajia koskeva ennakoilmoitusvelvollisuus poistetaan, mikä karsii asioita hidastavaa byrokratiaa olennaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että Energiavirasto hyväk-syy voimalaitoksen syöttötariffijärjestelmän, jos hakemuksessa on osoitettu, että tässä lais-sa säädetty ehdot täyttyvät ja että hyväksymiselle ei ole tässä laissa säädettyä estettä.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Lisäksi Porin Tahkoluodon merituulivoimalan kokeiluhankkeen pääsy syöttötariffijärjestelmään varmistetaan. Sen investointiin myönnettiin marraskuussa 2014 energiatukea 20 miljoonaa euroa. Tämä merituulivoimalan kokeiluhanke on tärkeä sekä cleantech-hankkeena että uusiutuvan energian edistämisen kannalta. Tavoitteena on saada laajasti uutta tietoa merituulivoimalan rakentamisesta, käytöstä ja huollosta Suomen olosuhteissa ja siihen liittyvästä uudesta teknologiasta. Huomaatan sen, että merituulivoimalan kokeiluhanke perustui edellisen hallituksen ohjelmaan, kuten edustajat Rinne, Haglund ja Niinistö hyvin tietävät — tai ainakin tietäisivät, jos olisivat täällä salissa paikalla.

Arvoisa puhemies! Vielä päätteeksi totean, että näillä esitetyillä hallinnollisilla muutoksilla arvioidaan päästävän hallitusohjelman mukaiseen tavoitteeseen. Järjestelmän piiriin kuuluva kapasiteetti on tehdyn arvion mukaan jäämässä selvästi alle 2 500 megavolttiampeerin, jolloin tuulisähkön tuotanto jäisi alle 5 terawattituntiin.

Kaiken kaikkiaan energiapolitiikan yhtälössä on nyt poikkeuksellisen monta muuttunutta ja muuttuvaa tekijää. Energiapolitiikan linjan päivittämiseksi olen käynnistänyt Suomen kansallisen energia- ja ilmastostrategian uudistamisen valmistelun. Tästä strategiasta muodostuu toimintasuunnitelma ja työlista asioista, joita on tehtävä sekä oman kansallisen energiataloutemme tavoitteiden, kuten huoltovarmuuden, saavuttamiseksi, samoin kuin kansainvälisten sopimusten toteuttamiseksi. Selvitykset ja tutkimukset ovat käynnistymässä, työ on liikkeellä. Kansalaiskeskustelu käydään tämän ja ensi vuoden kuluessa, ja tuomme tämän valtioneuvoston selontekona eduskunnalle ensi vuoden syksyllä. — Kiitoksia.

17.10 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa olevan hallituksen esityksen tavoitteena on sulkea hallitusti tuulivoiman syöttötariffijärjestelmä, koska syöttötariffijärjestelmän hyväksyttävä kokonaiskapasiteetti on käytännössä saavutettu, kun kiintiöpäätöksen saaneet hankkeet luetaan mukaan, ja koska järjestelmän kustannukset ovat nousseet ennakoitua suuremmiksi. Tämä on johtunut osaltaan muun muassa tuulivoimateknologian hinnanlaskusta.

Vaikka tuulivoiman tuotannon tukeminen syöttötariffien muodossa loppuu, on esitykseen kirjattu, että uuden tukijärjestelmän kehittäminen on tarkoitus aloittaa kuitenkin kuluvana syksynä. Tämä on yhdenmukainen hallitusohjelman sen kirjauksen kanssa, että vaalikauden aikana selvitetään tuulivoiman edistäminen kustannustehokkaasti.

Tuulivoiman edistäminen on yksi osa Suomen ilmasto- ja energiastrategiaa samoin kuin EU:n uusiutuvan energian tavoitteiden toteuttamista. Tässä yhteydessä viitataan viime kuussa tekemääni kirjalliseen kysymykseen tuulivoiman saattamisesta kiinteistöverotuksessa voimalaitosrakennuksiin ja -rakennelmiin sovellettavan korkeamman kiinteistöveron piiriin. Nykyäänhän on niin, että tuulivoimaloita verotetaan käytännössä yleisen kiinteistöveroprosentin mukaan. Mielestäni myös verotusta tulisi tarkastella tuulivoimaa kustannustehokkaasti edistävänä tekijänä. Sain kirjalliseen kysymykseeni valtiovarainministeri Stubbilta vastauksen, että "valtioneuvoston piirissä ei ole toteutettujen toimenpiteiden lisäksi vireillä uusia toimenpiteitä kuntien kannustamiseksi tuulivoiman lisärakentamisen edistämiseen". Kuitenkin hallitusohjelmassa on kirjaus kiinteistöveron ala- ja ylärajojen asteittaisesta nostamisesta, ja toivon, että tässä yhteydessä tarkastellaan myös voimalaitosten kiinteistöverotuksen pykälää nimenomaan tuulivoiman edistämisen näkökulmasta.

Epäkohta liittyy myös siihen, että Verohallinnon ohjeen mukaan tuulivoimalaitoksia pidetään itsenäisesti toimimaan kykenevinä silloin, kun samalla alueella on useita voimaloita. Yksittäistä yli 10 megavolttiampeerin tuulivoimalaa ei Suomessa ole yhtään, ja suurim-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

mat yksittäisetkin ovat nimellisteholtaan vain 4,5 megavolttiampeeria. Tämä voimalaitosveroprosentin määrääminen on ollut käytännössä siis tehotonta, eikä se ole ollut lainkaan tarkoituksen mukainen. Jotta myös paikallistasolle tulisi tuulivoimasta entistä enemmän hyötyä — koska ne kritisoidut haitat ovat olleet siellä — niin pitäisi kyllä pohtia sitä, että tämä megavolttiampeeriraja poistettaisiin tai sitä madallettaisiin tai sitten katsottaisiin tuulivoimapuistoja kokonaisina puistoina myös verotuksellisesti. Valitettavasti tällä hetkellä se tulo on kunnille ollut valitettavan vähäinen, ja kuitenkin kuntien rooli tuulivoiman mahdollistamisen edistäjänä on erittäin suuri. Tämä kyllä antaisi mielestäni myös kannusteen kunnille tuulivoiman lisäkaavoittamiseksi.

Syöttötariffijärjestelmä on nykyisiltä kustannuksiltaan kallis, joten järjestelmän muuttaminen on toki välttämätöntä, että saamme hankkeita myös tulevaisuudessa ja jatkossa eteenpäin. Toki se ilmapiiri ja aika oli eri, kun tämä rakennelma tehtiin. Siksi onkin syytä miettiä uusia keinoja tuulivoiman edistämiseksi ja nimenomaan kannustaa myös verotuksellisesti kuntia tämän asian kaavoitukseen. — Kiitos.

17.14 Pirkko Mattila ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Tämä esitys todellakin liittyy hallitusohjelman kirjaukseen, että nyt sitten korjataan laskelmia, kun syöttötariffijärjestelmä aiheutti valtiolle arvioitua suuremmat kustannukset silloin kun sitä luotiin, ja tähän oli syynä arvioitua alhaisempi sähkön markkinahinta. Mutta hallitushan ei kuitenkaan ole suinkaan unohtanut tuulivoimaa, vaan kirjauksen mukaan vaalikauden aikana selvitetään tuulivoiman edistäminen kustannustehokkaasti, ja tässä esityksessä oli myös pohdittu eri vaihtoehtoja. Kiitos siitä.

On todettava, että Suomi tulee saavuttamaan hyvin uusiutuvan energian tavoitteensa ja velvoitteensa Euroopan unionissa huolimatta tästä muutoksesta, ja olen tyytyväinen, että hallitusohjelmaan on nimenomaisesti kirjattu tavoite kustannustehokkaasta ja teknologia-neutraalista uusiutuvien energiantuotantomuotojen lisäämisestä, ja se tarkoittaa minun mielestäni entistä laajempaa energiapalettia, todellakaan hylkäämättä ollenkaan tuulienergiaa.

Toivon myös, kuten tuossa edustaja Kulmuni ansiokkaasti toi esille, että sitä kuntien roolia jatkossa pohditaan mahdollistajana mutta myös että jää aikaa miettiä niitä haittoja, joita rakentaminen on tuonut ja myöskin myllyjen pyörimisestä on aiheutunut. Toivon, että emme siinä mielessä pistä päätä pensaaseen. Eli tuulivoima on toki tuonut työpaikkoja mutta ei suinkaan sitten ilmaiseksi tämän syöttötariffin suurehkon määrän vuoksi.

Kiitos hallitukselle myös, että esityksen on arvioitu keventävän järjestelmän hallinnointia ja että tällä sääntelyn purkamisella tuodaan lisäarvoa kotimaisen uusiutuvan energian edistämiseksi.

Esityksessä on myös mainittu sitten metsähakkeen käyttö korvaavana. Toivon myös, nyt kun ministeri on paikalla, että myös tällaiset muut pienet maaseudun hankkeet voisivat nyt nousta ja tukea sitten maaseudun monialaista yrittäjyyttä, jota esimerkiksi tuommoisen biokaasutuotannon muodossa monilla maatiloilla tällä hetkellä on.

17.16 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! On erinomainen suuntaus, että hallitus pyrkii hillitsemään tuulivoiman syöttötariffista koituvia kustannuksia. Puhdas energia on hieno ja tavoiteltava asia, mutta tuulivoima ei ole parhaita tapoja sen tuottamiseen Suomessa. Maassamme tuulee suhteellisen vähän, vähiten silloin, kun energiaa eniten tarvittaisiin.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Tuulivoima edellyttää joka tapauksessa rinnalleen luotettavampaa energiantuotannon ratkaisua, kuten ydinvoiman lisärakentamista.

Tuulivoima on veronmaksajan kannalta kallis energiantuotannon muoto. Ei voi olla vastuullista politiikkaa, että avataan piikki satojen miljoonien — ja vuosien kuluessa kokonaisuudessaan miljardien — tuesta muuten kannattamattomalle bisnekselle. Tuulivoima on sijoittajille kiintoisa kohde, sen näkee yhtiöiden tuotonodotuksista. Ikävää vain, että nämä voitot ja tuotot tulevat suuressa määrin suoraan veronmaksajilta.

Tuulivoimalaa lähellä asuvana tiedän, että suuren osan aikaa voimala seisoo käyttämättömänä. Niitä on monin paikoin pystytetty kiireellä ja puutteellisin selvityksin, kun kaava- ja lupaprosessissa oiotaan. Tuskin näin tehtäisiin, ellei motiivina olisi raha. Kotimaisen biopolttoaineen ja turpeen hyödyntäminen sekä jätteenpolton tehostaminen olisivat paljon käyttökelpoisempia ja kotimaista työllisyyttä lisäävämpiä energianmuotoja.

Arvoisa puhemies! Antaisin ohjeeksi tätäkin asiaa koskevaan lainvalmisteluun, että edetään tosiasiat ja kansallinen etu kärjessä eikä oteta johtotähdeksi vihreää ideologiaa tai suurpääoman etua, jotka yllättävän usein kulkevat rinnakkain.

17.18 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Voimassa olleessa syöttötariffijärjestelmässä on sekä hyvää että huonoa. Hyvää on se, että se on todella vauhdittanut tuulivoimarakentamista ja tuulivoima-alan kehittämistä Suomessa ja myös tuulivoimarakentamisen ohjaus on kehittynyt eteenpäin. Tuulivoimalla tuotetaan nyt sähkönkulutuksesta 2,5 prosenttia, kun vuonna 2011, ennen järjestelmää, tuulivoiman osuus oli vain 0,3.

Ongelmana tukijärjestelmässä on kuitenkin sen kalleus. Tariffin käyttöönottilanteessa sähkön hinnan arveltiin nousevan paljon, mitä ei sitten tapahtunutkaan, joten valtion maksettavaksi jäänyt erotus markkinahinnan ja takuuhinnan välillä on ollut odotettua suurempi. Lisäksi tuulivoimaloiden tehot ja tuotot ovat kehittyneet näiden vuosien aikana huimasti, ja tästä on seurannut se, että tuulivoimayhtiöt tekevät nyt ylisuuria voittoja.

Pidän valitettavana Suomessa vellovaa tuulivoimakeskustelua. Vaikka syöttötariffi ei todellakaan ole järjestelmänä täydellinen, on valitettavaa, että koko tuulivoima energiantuotantomuotona on joutunut ylimitoitettun tariffin takia laajojen syytösten, epäluulojen ja väärinkäsityksien kohteeksi. Tuulivoimalat kohtaavat todella usein tätä nimby-asennetta niin kansalaisten kuin jopa kuntapäätäjienkin keskuudessa. Tuulivoima on kuitenkin yksi osa tulevaisuuden energiantuotantopaletissa. Se on puhdas teknologia, jolla on myös valtavat maailmanmarkkinat, joista suomalaiset yritykset toivottavasti pääsevät hyötymään, kun kotimarkkinat ovat kunnossa. Jotkut kauhistelevat uusiutuvalle energialle annettavia valtion tukiaisia. On kuitenkin muistettava, että uusiutumattomia energiantuotantomuotoja tuetaan vielä paljon enemmän kuin uusiutuvia.

On siis selvää, että tuulivoiman tukijärjestelmää on muutettava. Hallituksen esitys on, että nykyinen järjestelmä suljetaan 2 500 megavolttiampeerin kiintiön tullessa täyteen. Alun perin hallitusohjelman kirjaus oli, että kiintiö suljettaisiin 2 000 megavolttiampeerin tullessa täyteen, mutta onneksi ajatuksesta luovuttiin, sillä jos siitä olisi pidetty kiinni, olisi kyllä seurauksena ollut alan ja tuulivoimarakentamisen stoppi. Energiainvestoinnit ovat pitkäjänteistä toimintaa, joten liiketoimintaympäristön on oltava vakaa ja ennustettava, jotta toimijat uskaltavat investoida. Siksi myös tukijärjestelmien on oltava vakaita ja ennustettavia.

Jotta me voimme ottaa sen tarvittavan vihreän loikan tässä yhteiskunnassa ja päästä käyttämään yhä enemmän uusiutuvia energiajärjestelmiä, me tarvitsemme uusiutuvan

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

energian tukijärjestelmiä, ja niiden pitää olla vakaita ja niitä ei saa peukaloida joka hallituskausi. Siksi pidänkin tätä etenemisjärjestelmää, minkä hallitus on valinnut, tuulivoimatuukien kannalta hieman ongelmallisena. Olisi järkevämpää ensin rakentaa uusi uusiutuvienergioiden tukijärjestelmä ja sitten alasajaa vanhat systeemit. Nyt valitulla tiellä ja varsinkin keväisellä hallitusohjelmakirjauksella on luotu valitettavaa ja turhaa epävarmuutta suomalaiselle energia-alalle. Tuulivoimahankkeiden kompleksisuuden ja epävarmuuksien vuoksi osa kiintiöpäätöksistä saaneista hankkeista jää toteutumatta. Olisi järkevää, että nyt kiintiön ulkopuolelle jäävät sisällä olevat hankehakemukset laitettaisiin jonoon ja vapautuvaa kiintiötä jaettaisiin seuraaville jonossa oleville hakemuksille. Tällä saataisiin myös tällä siirtymäajalla hankkeita eteenpäin.

Mutta jotta tämä syöttötariffin alasajo ei aiheuttaisi katkosta tuulivoiman rakentamiseen ja alan kehitykseen, pitäisi uusi uusiutuvien energioiden tukijärjestelmä saada käyttöön mahdollisimman pian. Valmistelu ja konsultaatiot on aloitettava heti, ja uuden lain ja järjestelmän olisi mielestäni tultava voimaan viimeistään vuoden 2017 alussa. Varteenotettava vaihtoehto uudeksi uusiutuvien energioiden tukijärjestelmäksi olisi teknologianeutraali kilpailusmenettely, jossa olisi omat korinsa kehittyneille ja vasta kehitysvaiheessa oleville uusiutuville energiamuodoille. Tämän järjestelmän kustannukset voisivat olla ennustettavampia kuin syöttötariffilla, ja se voisi puskea eteenpäin ja lisätä uusiutuvan energian tuotantoa teknologianeutraalisti.

Arvoisa puhemies! Suomalainen energiapolitiikka on hieman ristiriitaista. Toisaalta haluamme vähentää energiankulutusta ja lisätä uusiutuvaa energiaa, ja toisaalta haluamme pitää energian hinnan hyvin alhaalla. Näillä energian hinnoilla kuitenkin harvat hankkeet ovat kannattavia, ja myös fossiilisia polttoaineita tuetaan yhteiskunnan varoin. Tässä viitekehyksessä on välttämätöntä, että uusiutuvalle energioille on olemassa riittävät ja toimivat tukijärjestelmät. Toivonkin, että uuden tukijärjestelmän rakentaminen tehdään vauhdilla ja sitä rakennettaessa käydään avointa keskustelua. Ja kun ministeri Rehn on täällä paikalla, niin olisi hienoa, jos voisi kuulla hieman tästä, miten tätä uutta uusiutuvien energioiden tukijärjestelmää ollaan rakentamassa ja millä aikataululla.

17.23 Reijo Hongisto ps: Kunnioitettu puhemies! Tuulivoimasta ja tuulivoiman rakentamisesta on viime aikoina keskusteltu paljon.

Tuulivoimaa puoltavat kertovat voimaloiden tuovan kuntiin satojentuhansien tulot ja jättävän sen mukana hyvinvointia alueelle. Tähän uskoen moni kunnan luottamushenkilö on toiminut voimaloiden rakentamisen puolesta. Nyt kun tuulipuistoja on alettu rakentaa, on käynyt ilmi, että totuus taitaakin olla toisenlainen: Rakentaminen ei luvattulla tavalla työllistäkään paikkakunnan ihmisiä, ja voimaloiden konehuoneiden osatkin tuodaan ulkomailta. Voimaloita rakentavat ulkomaille rekisteröidyt yhtiöt kotiuttavat suomalaisten veronmaksajien tuulituet ja jättävät voimaloiden sijaintipaikkakunnille vain murto-osan tuotosta.

Nykyisessä erittäin kireässä taloustilanteessa on mielestäni aihetta kysyä, kuinka pitkään yhteiskuntamme kestää tällaista sähköntuotannon tukemista. Mielestäni huomattavasti parempi vaihtoehto olisi tuottaa sähköä kotimaisella hakkeella ja turpeella. Tällainen toiminta työllistäisi pitkäjänteisesti suomalaisia ja nimenomaan niillä seuduilla, joilla on muista työpaikoista pulaa.

Suomeen rakennettavat tuulivoimalat ovat teollisuusluokan voimaloita, kokonaiskorkeudeltaan jopa yli 200 metriä ja teholtaan 4,5—5 megawattia. Teho on jopa viisinkertain-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

nen verrattuna muihin Euroopassa rakennettuihin voimaloihin. Suuremmista voimaloista lähtee enemmän melua, joka tutkitusti vaarantaa ihmisten terveyttä. Tuulivoimapaikkakunnilta kantautuu huolestuttavia uutisia siitä, että lapset ja nuoret kärsivät rakennusten läpi tunkeutuvan matalataajuisen melun aiheuttamasta häiriöstä.

Kunnioitettu puhemies! Rahan säästämiseksi ja terveyshaittojen minimoimiseksi minä kannatan lämpimästi tätä hallituksen esitystä. — Kiitoksia.

17.25 Vesa-Matti Saarakkala ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys tuulivoiman syöttötariffien jatkosta on itselleni paha pettymys. Esitys ei ole alkuperäisen hallitusohjelmakirjauksen mukainen tuen maksimimäärän osalta, vaan se on nyt korkeampi kuin mitä alun perin luvattiin. Tukikustannukset veronmaksajille jatkavat kasvuaan vielä puolen vuosikymmenen ajan, minkä jälkeen — sikäli kuin niin pitkälle voidaan todella tässä vaiheessa asioita pysyvästi linjata — veronmaksajien rahaa kuluisi tuulivoiman tukemiseen nykyistä vähemmän. Kuitenkin veronmaksajien kukkaronnyörit olisivat auki aina vuoteen 2030 asti. 15 vuotta tästä eteenpäin siis kuluisi miljardeja euroja veronmaksajien rahaa näiden entistä lähemmäksi asutusta kaavailtujen myllyjen eli teollisuuslaitosten tukemiseen. Samalla tuetaan ulkomaista työvoimaa, jota tuulimyllyjen rakennushankkeissa paljon käytetään. Tämä jos mikä on hyvää bisnestä pääomapiireille. Riskiä ei ole, veronmaksajat maksavat, ja asukkaat kärsivät mahdolliset terveyshaitat matalataajuuksisen melun seurauksena. Marraskuuhun 2017 asti on aikaa tuulivoimabisneksellä hakeutua tuen piiriin, ja tähän ei muka voisi puuttua omaisuudensuojan nimissä. Kuitenkin kansalaisten etuuksia ja verovähennyksiä on mahdollista leikata koska vain.

Arvoisa puhemies! Vastapainoksi onkin nyt edellytettävä tiukkuutta kaavoittamisessa. Tuulivoima-alueiden rajat eivät saa mielestäni tulla ainakaan 2:ta kilometriä lähemmäksi asutusta, mieluummin ne tulisi sijoittaa kauemmaksikin, sillä tuulisia alueita ja maata Suomessa riittää. Mutta eihän se ole toki tyhmä, joka pyytää, vaan se, joka myöntyy vastuutomaan kaavoittamiseen. Valta ja poliittinen vastuu kaavoittamisen osalta on kunnissa, jotka kaavat hyväksyvät. Kannustan asukkaita rohkeasti tekemään valmisteluvaiheessa perusteltuja muistutuksia kaavaehdotuksia koskien ja tarvittaessa peräämään oikeuksiaan valitusteitse hallinto-oikeuksista, mikäli päättäjiä ei kiinnosta kantaa poliittista vastuuta tuulivoimaloiden sijoittumisesta kuntiensä alueella.

Myös kuntapäättäjiä kannattaa tiedostaa, että sopimusjuridiikka tuulivoimahankkeissa on monimutkaista ja on hyvin todennäköistä, että tuulivoimatoimijat ovat investointinsa selustan suojanneet tavalla, joka takaa heille investoinnin kannattavuuden myös ikävien yllätysten eteen tullessa. Eli kunnat ovat tuulivoimahankkeissa paljon vartijoina paitsi veronmaksajien terveyden myös heidän rahojensa suhteen kunnan budjetin kautta. Toivotaan, että osaaminen on sen mukaista.

17.29 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Näin aluksi ihan muutama sana Pohjoismaiden neuvoston näkökulmasta tästä tuulivoima-asiasta ja koko energia-alasta: Meillä oli tilaisuus viimeiset kaksi päivää Oslolla keskustella Suomen politiikasta suhteessa muihin Pohjoismaihin, ja uskon, että tässäkin mielessä Pohjoismaiden neuvosto on ollut hyvä forumi avata sitä, miksi Suomi on tehnyt sellaisia päätöksiä kuin olemme tehneet tässä viimeisten vuosien ja kuukausienkin aikana. Suomessa vuonna 2014 sähköntuotanto oli kokonaisuudessaan luokkaa noin 83 terawattituntia. Tästä tuulivoiman osuus on ainoastaan 1,11 terawattituntia eli 1,3 prosenttia. Eli nämä tunnusluvut ja tosiasiat on tietysti hyvä pi-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

tää mielessä, kun me muun muassa sitten katsomme tätä historiaa ja kehitystä suhteessa myös muihin Pohjoismaihin.

Sijoittajille tuulivoima on ollut hyvä bisnes. Pääomalle on saatu hyvä tuotto — sen me myös kunnallisissa energiayhtiöissä olemme huomanneet. Kuinka paljon meille on sitten kehittynyt suomalaista osaamista, innovaatioita? Kuten täällä kollegat hyvin totesivat, valitettavasti osaaminen ja tuotteet ovat liian usein ulkomaalaista kotiperää.

SDP:ssä me kannatamme hallituksen esitystä pääpiirteissään kokonaisuutena. Hallittu sulkeminen on kannatettavaa, ja siinä mielessä tuki tulee ministerille. Tähän liittyen tavoitteena on ja tulee olemaan markkinaehtoisuus. Mutta meidän pitää olla myös aktiivinen EU-tasolla, ja uskon, että ministeri Rehnillä on kaikki edellytykset ja osaaminen pitää huolta tästäkin asiasta.

Mutta mikä on sitten elinkeinoelämän (Puhemies koputtaa) vastuu, siitä toivottavasti kuulemme lisää sitten kun asiat etenevät. — Kiitos.

17.31 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Huolimatta hyvistä tavoitteistaan uusiutuvan energian suhteen hallitus on kyllä viime aikoina pyrkinyt myötävaikuttamaan aivan muihin suuriin investointihankkeisiin kuin uusiutuvaan, päästöttömään energiaan.

Olen aivan samaa mieltä siitä, että eri syistä johtuen tuulivoiman syöttötariffijärjestelmä on tullut kalliimmaksi kuin alun perin arvioitiin, ja sitä on syytä korjata jo pelkästään tuulivoimarakentamisen hyväksyttävyyden kannalta. Pitkässä juoksussa olisikin viisainta pyrkiä järjestelmään, jossa minkään sähköntuotantomuodon suoraa tai epäsuoraa tukemista ei ylläpidettäisi. Silloinhan nimittäin kävisi niin, että markkinoilla pärjäisivät omaehtoisesti ne energiamuodot, joiden muuttuvat kustannukset eli pääasiassa polttoaine- tai raaka-ainekustannukset ovat alhaisimmat — siis juurikin uusiutuvilla auringolla, tuulella ja vedellä toimivat laitokset.

Eikö kuitenkin nyt tätä hallituksen lakiesitystä parempi tapa tuulivoimatukien kohtuullistamiseen ja järjestyttämiseen olisi se, että tuulivoimatuen taso olisi sidottu teknologian kustannuskehitykseen, joka tuulivoiman suhteen on ollut aleneva kaiken aikaa ja epäilemättä jatkuu alenevana? Lakiin siis tulisi mielestäni kirjata tuen tason tarkistaminen säännöllisin väliajoin, jolloin tuulivoiman syöttötariffi pienenesi teknologian hinnan alenemisen myötä perustellusti, mikä siis ei kuitenkaan pysäyttäisi uusia tuulivoimalainvestointeja, joita hallitus uusiutuvan energian tavoitteiden mukaisesti pyrkii edistämään, kaiken muun uusiutuvan energian kasvun ohella — toivon ainakin näin.

17.33 Antero Vartia vihr: Arvoisa rouva puhemies! Saksassa sähkön hinta on laskussa, Ruotsissa sähkö on erittäin edullista. Syy siihen, että hinta on menossa alaspäin, on nimenomaan uusiutuva. Uusiutuvan kauneus piilee siinä, että kun tämä tuotantokoneisto on kerran sinne rakennettu, sen pyörittäminen ei maksaa enää juuri mitään, marginaalikustannus on käytännössä nolla. Ja kun kapasiteettia on riittävästi, niin sähkön hinta laskee.

Se, että me tuemme syöttötariffein tuulivoimaa, maksaa meille, mutta vastineeksi saadaan edullisempaa sähköä. On aivan totta, että nykyinen syöttötariffijärjestelmä on kohtuuttoman kallis, mutta se ei tarkoita sitä, että jos siinä kerran tehtiin virhe, niin tulevaisuudessa ei tulisi suunnitella enää minkään näköistä tukijärjestelmää. Meidän on ehdottomasti se tehtävä: se on kansantaloudelle hyödyllistä, se laskee energian hintaa, ylläpitää investointihalukkuuden Suomeen. Ja ennen kaikkea sen takia meillä on kiire toteuttaa tämä, että

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Suomi menettää helposti maineensa näissä asioissa, kun politiikka on poukkoilevaa ja syntyy mielikuva, että ei voi luottaa niihin asioihin, mitä Suomen hallitus on luvannut.

17.34 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä syöttötariffijärjestelmä on tietenkin ollut kohtalaisen antelias. Mutta kyllä täytyy sen verran mainita, että kukaan ei tässä salissa eikä tämän ulkopuolella ole voinut tietää, mikä on sähkön hinnan kehitys, eikä sitä voi tietää nyt tästä eteenpäinkään. Se riippuu niin paljon kulutuksesta. Ja kun teollinen tuotanto on meillä hieman alentunut ja samalla hydrobalanssi esimerkiksi tällä hetkellä Pohjoismaissa on positiivinen eli sähköä on paljon markkinoilla, niin se hinta alenee.

Yksi ongelma kuitenkin Suomen teollisuuden, yrittäjien ja kuluttajien näkökulmasta on se, että vaikka me ostamme sähköä Nord Poolin sähköpörssistä, niin meillä on oma aluehinta, joka on selvästi kalliimpi kuin Norjassa ja Ruotsissa. Kysynkin elinkeinoministeriltä, mahtaako hän olla tietoinen, että kun tätä kolmen kuukauden markkinoiden keskiarvoa syöttötariffijärjestelmässä sitten verrataan, niin onko kysymys suomalaisesta aluehinnasta, korotetusta markkinahinnasta, vai Nord Pool aluehinnasta. Jos jompikumpi valitaan, niin toisessa tulee valtiolle huomattavasti enemmän maksettavaa. Minä en itse nimittäin tiedä tätä ja sen takia kysyn ministeriltä.

Täällä edustaja Halmeenpää nosti mielenkiintoisen näkemyksen esille, mikä pitäisi lainsäädännössä ottaa huomioon. Minusta tuntuu kuitenkin, että kun tämä syöttötariffijärjestelmä on aikanaan määritelty kaasulle, puulle ja tuulelle samanlaiseksi, niin kyllä kai meidän näissä järjestelmissä pitäisi pyrkiä teknologianeutraalisuuteen, eli se, joka keksii halvimalla hyvän tavan tuottaa sähköä, saa siitä suurimman hyödyn. Minun käsittääkseni se on koko syöttötariffijärjestelmän perusidea.

17.36 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! 30 vuoden kokemuksella Keravan Energian erilaisista kokeiluista olen alkanut miettiä, onko tässä tuulivoimalafilosofiassa syntynyt kollektiivinen harha. Ensinnäkin voisi aina sanoa niin, että se kapasiteetti, joka pohjautuu tuulivoimaan, täytyy käytännössä varmistaa jollain toisella energiamuodolla. Tuulivoiman talteenotto toistaiseksi on erittäin haasteellista, periaatteessa käytettävissä ovat sähköautojen akut ja sitten veden ostaminen — se voidaan sitten myöhemmin käyttää turbiinin läpi laskettuna uudelleen sähköenergiaksi. Ympäristöongelmat ovat selviä. Ihmiset eivät suhtaudu pääsääntöisesti sympaattisesti isoihin tuuliroottoreihin, ja meluhaitatkin ovat ilmeisesti hankalampia kuin alun perin säädöstä tehtäessä on arvioitu.

Tekesissä käsiteltiin — olin siellä toistakymmentä vuotta hallituksen jäsen — varsin usein näitä erilaisia innovatiivisia ratkaisuja. Yksi lähtökohta on miettiä, mihin tuulivoimasta voidaan käyttää se energia, joka siitä saadaan. Sen ei tarvitse olla sähköä. Niin kauan kuin ollaan sähkössä, ollaan myös monimutkaisissa turvallisuus- ynnä muissa tekijöissä.

Termodynamiikan lain mukaan energia voidaan muuttaa suoraan lämmöksi ja roottori voidaan korvata spiraalimaisella pystyssä olevalla laitteella, joka ottaa vähän tehottomammin mutta riittävässä määrin tuulen käytön energiaksi. Eli suoraan potkurin avulla se muutetaan vedessä käyttövedeksi kotitalouksissa tai isommissa asunnoissa. Silloin se voidaan säilyttää, silloin sitä voidaan käyttää käyttövetenä. Lämpimänä käyttövetenä sitä voidaan käyttää myös lämmitysvetenä. Silloin ei tarvita lainkaan sähköisiä komponentteja, ja kun se on pystyssä oleva roottori, niin ei tarvita ainuttakaan niveltä eikä tarvita myöskään mitään rajoitteita, jotka nyt näissä potkurikäyttöisissä ovat teknisesti erittäin vaativia ja kalliita.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Näin ollen alan olla sillä kannalla, että koko järjestelmä, jolla on pyritty korvaamaan ydinenergiaa, on väärässä kategoriassa. Pitäisi keskittyä kotitalouksien tai yritysten käytöveden lämmityksen tarvitseman veden tuottamiseen sillä lämpötasolla, joka tarvitaan. Se on mahdollista. Silloin voidaan talokohtaisesti ottaa se energia talteen ja säilyttää se siihen asti, kun seuraavan kerran tuulee tarpeeksi. Ja jos ei tuule, niin silloin voidaan käyttää suoraan sähkölämmitystä sen veden lämmittämiseen.

Koko tämä filosofia pitäisi vielä miettiä uudestaan, ettei tässä käy samalla lailla kuin silloin, kun A. I. Virtanen sai Nobel-palkinnon ja jokaisessa maatilan nurkassa tehtiin AIV-säiliöitä — joita vieläkin maaseudulla näkee. Teknologiaa tulee muuttaa, ja pohdinta on kovaa vauhtia käynnissä. Epäilen, että tämä lupamenettely ja kaikki nämä muut ongelmat ovat johtamassa siihen, että on pakko miettiä, sanoisinko, koko asia uudelleen vielä toiselta lähestymiskulmalta.

17.40 Antero Vartia vihr: Arvoisa rouva puhemies! Turve saa tukea vuosittain noin 100 miljoonalla eurolla, fossiiliset polttoaineet noin 2 miljardilla. Tuulivoiman syöttötariffi on vasta tänä vuonna saavuttanut 100 miljoonaa. Toivoisin, että nämä luvut pidetään mielessä, kun puhutaan siitä, että tuulivoima on liian kallista, puhumattakaan niistä ilmasto- ja ympäristöhaitoista, jotka liittyvät sekä perinteisen fossiilisen että turpeen polttoon.

17.40 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy käydä kokeilemassa tätä pönttöä. Sen takia tulin pönttöön puhumaan, että tämä on ensimmäinen kerta, ja toinen syy siihen on se, että kun meillä on täällä elinkeinoministeri paikalla, niin ajattelin käyttää tuulivoimaa hieman sivuavan puheenvuoron, mikäli arvoisa rouva puhemies sallii.

Kun me nyt puhumme tässä salissa energian hinnasta, syöttötariffeista, tuulivoimasta ja turpeesta ja monesta muusta, niin minä haluaisin tuoda siitä näkemyksen esille, koska äsken kyselytunnilla me olimme kovin huolissamme Suomen kilpailukyvyistä ja yritysten kulumakanteesta eli siitä, millä hinnalla suomalaista työtä tehdään ja kuinka me saamme suomalaisia tuotteita vientiin ja sitä kautta nostettua koko kansan elintasoja. Minulla on se käsitys, että tällä hetkellä Energiavirasto valmistelee uutta suurimman sallitun tuoton säännöstöä, eli tulee neljäs ja viides nelivuotisjakso alkaen 2016. Ja jos olen käsittänyt oikein, niin tähän suurimpaan sallittuun tuottoon tulee sellaisia muutoksia, että lopputuloksena — aika varmana pidän sitä — sähköän siirtohinnat tulevat nousemaan. Siitä seuraa selvä uusi kulurasitus varsinkin pk-yrityksille metsäisten sähköyhtiöitten alueella. Toinen seuraus siitä on, että myös kaupunkiyhtiöt, jotka eivät joudu sähkömarkkinalain mukaiseen maakaapelointiin eli tämän sähköän toimitusvarmuuden takia investoimaan, tulevat nekin nostamaan sähköän siirtohintoja, koska siihen avautuu mahdollisuus.

Kysyisinkin tästä elinkeinoministeriltä. Siihen ei tietenkään tarvita vastausta — itse pitäisin sitä melkein päältämättömänä — että me avaamme sähkömarkkinalain ja helpotamme näitä sähköän toimitusvarmuuteen liittyviä aikajänteitä, koska tällä hetkellä näyttää siltä, että joudutaan tekemään investointeja, joissa hyvää verkkoa joudutaan kerimään sähkömarkkinalain velvoitteiden takia, ja se ei ole järkevää liiketaloudellista toimintaa, varsinkaan, kun tämä sähkömarkkinalaki näitten mittavien investointien takia johtaa siihen, että pk-yritysten ja asiakkaiden sähköän eli energian hinta tulee nousemaan siirtohintamaksujen nousun takia. Olisiko järkevämpää hieman ottaa takapakkia, avata tämä sähkömarkkinalaki ja antaa näille alueellisille sähköyhtiöille itse mahdollisuus ja keino keksiä se tapa, millä he parantavat sähköän toimitusvarmuutta?

17.43 **Mauri Pekkarinen kesk:** Arvoisa puhemies! Tapana kuulemma on ollut, että varapuhemies silloin, kun käsiteltävä asia liittyy joko hänen aikaisempiin vastuualueisiinsa tai muuhun vastaavaan, voi täällä puheenvuoroja käyttää, ja huomasiin muutamien edeltäjien aika monesti näin tehneen. Tästä syystä, arvoisa puhemies, rohkenen muutaman ajatuksen verran omia näkemyksiä asiasta esittää, kuitenkin niin, että yritän kertoa sen historian, mitä kautta on tultu tähän päivään, missä tällä hetkellä ollaan.

Ennen kuin siihen menen, totean, että kyllähän tämä sähkömarkkinoiden muutos on ollut aivan hirveän raju Euroopassa, laajemminkin Euroopassa. Jos ottaa yhden ääripään tilanteesta tällä hetkellä, Englanti meni ja antoi takuuhinnan, eräänlaisen syöttötariffin, ydinvoimalle noin 118 euron 50 sentin megawattihintaan — siis 118 euroa 50 senttiä — ja vuosikymmeniksi, kolmeksi vuosikymmeneksi. Samaan aikaan Euroopassa eräinä aikoina sähkön hinta voi olla käytännössä nolla, eräinä aikoina käytännössä nolla, Pohjolassakin on 20—30 euron välillä tällä hetkellä. On varmaan monta syytä siihen, että näin on käynyt, ja yksi niistä on se, että eurooppalainen talouskehitys ei ollut sitä, mitä ounasteltiin ja odotettiin joitakin aikoja sitten, ja toisaalta se, että tuettua sähköä nyt, kun kysyntä on heikkoa, on tullut markkinoille ja tiettyinä aikoina sen tarjonta ylittää selvästi sen kysynnän.

Mutta nyt tähän itse asiaan. Suomessa Vanhasen kakkoshallituksen aikaan tavoitteeksi asetettiin, että Suomi vastaa maailmanlaajuiseen ilmastohaasteeseen. Uusiutuva energia, sen lisääminen, oli tärkein vastaus siihen haasteeseen. Päätettiin lisätä vuodesta 2010 vuoteen 2020 uusiutuvaa energiaa noin 38 terawattitunnilla. Sattumoisin uusiutuvan osuus päätettiin nostaa samaan, 38 prosenttiin, kun määrässä se sattui nyt olemaan sama 38, noin 38 terawattituntia uusiutuvaa lisää vuoteen 2020 mennessä. Tämän lisän täyttämiseksi lähdettiin edullisuusjärjestyksessä menemään eteenpäin: Ensiksi vettä niin paljon kuin on mahdollista — ei juurikaan — ja sen jälkeen biouusiutuvia energianlähteitä, energiavaihtoehtoja, ja niistä puuta ja muuta biomassaa niin paljon kuin suinkin mahdollista, ja sitten, mihinkä se enää ei riittänyt, sen jälkeen katsottiin, että tuulivoimalla, joka oli sitten seuraavaksi edullisin, sitten se lopputavoite toteutetaan. Tavoitteena oli, että 2020 mennessä se energiamäärä sähkössä olisi 6 terawattituntia, mikä oli vuosituotanto silloin, ja asennettuna tehona 2 500 kilovolttiampeeria. Sitä lähdettiin hakemaan.

Tämän tuulivoiman edistämiseksi otettiin käyttöön syöttötariffijärjestelmä, jonka idean ja tukitason maan parhaat asiantuntijat raportillaan ehdottivat ja esittivät. Raportti oli täysin yksimielinen. Asia tuli tänne eduskuntaan, ja eduskunta hyväksyi tuon silloisen hallituksen esityksen: 83 euroa 50 senttiä on megawattitunnilta se hinta, takuuhinta 12 vuodeksi, kuitenkin niin, että liikkeellelähdössä tämän vuoden 2015 loppuun mennessä tulee ekstraa niin, että takuuhinta on tämän vuoden loppuun mennessä 103 euroa 50 senttiä. Tämä oli se järjestelmä, mihin silloin päädyttiin.

Niin kuin sanottu, nyt maailma on muuttunut monella tavalla ja tasolla, ja tämä muutos, mitä tässä esitetään, on tavattoman perusteltu. Ehkä kannattaa vielä muistaa se, että kun tällä hetkellä markkinahinta on 30 ja 40 euron välillä megawattituntia kohti, niin esimerkiksi 1.1.2011 sähkön markkinahinta oli lähes sentilleen 70 euroa megawattitunti — 70 euroa megawattitunti. Eli silloiseen sähkön markkinahintaan nähden 83 euroa 50 senttiä edes ei ollut kovin korkea, mikä oli se pysyvä järjestelmä, sen järjestelmän taso, mistä siinä vaiheessa päätettiin.

Mutta muutokset ovat isoja syistä, joita täällä on tullut hyvin esille, enkä ala enempää arvioimaan sitä, miten... No, ehkä jatkon osalta hallitus tietysti päättää niistä asioista. Ehkä se kannattaa tässä todeta, että Saksa, jossa esimerkiksi syöttötariffitasot ovat olleet huomatta-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

vasti Suomea korkeammalla — ylipäänsä keskisessä Euroopassa lähes kaikkialla ne ovat olleet Suomea korkeammalla — on siirtymässä nyt kuitenkin huutokauppajärjestelmään, jossa arvio siitä tasosta, mihin päädytään kuitenkin ja mihin se edelleenkin päättyy, ylittää sen, mikä Suomessa 83,50 on, koska Saksassa se tuulivoiman tuottaja ei vastaa verkkoon liittymisestä. Suomessahan tuottaja vastaa verkkoon liittymisestä elikkä siitä takuuhinnasta. Se takuuhinta on vähän eri asia täällä kuin Saksassa siitä syystä, että täällä verkkoon liittymisen kustannukset voivat olla megawattituntia kohti todella suuret.

Tässä pienet muistelmat siitä, miten silloin aikanaan olivat tämän asian liikkeellelähtö ja se taso, mihin päädyttiin, ja ne perusteet, millä tasoon päädyttiin. — Kiitos.

17.49 Antero Vartia vihr: Arvoisa rouva puhemies! Huomenna on sähköautojen pop-up-päivä ja sähköautot ovat kokoontumassa Senaatintorille. Edustaja Lehti mainitsi, että yksi tuulivoiman ongelmista on se, että sitä on vaikea säilöä, mutta esimerkiksi sähköinen liikenne saattaisi olla hyvä paikka sille. Kerrottakoon, että koko Suomen liikenne voitaisiin muuttaa sähköiseksi ja se ei vaatisi kuin noin 10 terawattituntia sähköntuotantoa. Henkilöliikenne voitaisiin sähköistää noin 5 terawattitunnilla. Elikkä kyse ei ole sen suuremmista määristä. Kun samaan aikaan Suomeen tuodaan öljyä nykyhinnoilla noin 6 miljardilla nettona vuosittain, tässä olisi oiva tilaisuus yhdistää tuulivoimantuotanto siihen, että yritetään jouduttaa myös sähköistä liikennettä, koska se on erinomainen paikka varastoida tuulivoiman tuottamaa sähköä. Sen lisäksi se olisi kansantalouden kannalta erittäin älykästä.

17.50 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin edustaja Vartia tässä sanoi, silti täytyy rakentaa se varakapasiteetti, jos ei tuule, jotta ne sähköbussit ja sähköautot saadaan ladattua sen jälkeen, kun se litium-akku on tyhjentynyt, minkä johdosta jokaista tuulivoimalalla tuotettua energiayksikköä kohti on tehtävä sama määrä muuta kapasiteettia, joka on riippumaton tuulesta. Tämä johtaa siihen, että pääsääntöisesti joudutaan tekemään kaksinkertainen kapasiteetti. No, minä haluan kuulla tähän perustelut edustajalta, joka on eri mieltä. Eri asia on, jos ollaan valmiit sitten sietämään sitä, ettei ole energiaa.

Koko perusongelma on se, että tämä syöttötariffi on johtamassa väärään strategiaan. Ei kannata tuulella tehdä sähköä; tuulella kannattaa tehdä lämpöä, joka voidaan ottaa pääsääntöisesti talteen, eikä kannata pyrkiäkään niin korkeaan tuulivoiman osuuteen kuin mihin on alun perin ratkettu. Sähkö kannattaa tehdä varmasti ensisijaisesti vesivoimalla mutta myös muilla. Tuuli on kaikista heikoin tässä kilpailutilanteessa, jos pitää tehdä sähköä. Veikkaan, että sähköpuolellakin kotitalouksien sähköntarpeesta ennen pitkää, 10—20 vuoden kuluessa, aurinkopaneelit, joiden teknologia kehittyi huikeata vauhtia, tuottavat niin suuren osan, että kokonaistarjonta voi olla aika lailla vaikeuksissa, jos kotitaloudet todella alkavat siirtyä omaehtoiseen sähköntuotantoon aurinkopaneelien avulla ja lämpöenergian tuottamiseen tuulen avulla ilman syöttötariffeja ja omavaraistalouteen pyrkien.

17.52 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Nyt kun näitä yhteiskuntasopimuksen jälkimaininkeja sitten käydään läpi ja pyritään kilpailukykyä parantamaan, haluan vielä nostaa kuitenkin esille tämän yhteispohjoismaisen energiayhteistyön. Se on selvä, että Norja tässä on kaikkein vahvimmissa ja pystyy aika alhaisilla sähköhinnoilla pyörittämään omaa teollisuuttaan sen takia, että 99 prosenttia sähköstä tuotetaan Norjassa vesivoimalla, ja Ruotsissakin se luku on huomattavan korkea, noin puolet.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

Mutta kuitenkin meidän kannattaa nyt pohtia tätä kansallisen Fingridin omistusta ja ole-musta siitäkin näkökulmasta, että kyllä näitä rajasiirtoyhteyksiä pitäisi entisestään vahvis-taa, jotta enemmän sähköä siirtyy, sillä nämä aluehintaerot ovat kyllä hieman kiusallisia. Ne hinnat ovat parhaina päivinä jo melkein 100 prosenttia korkeammalla Suomessa, ja se ei missään nimessä voi olla Suomen teollisuuden eikä kilpailukyvyn etu. Näihin pitää kiin-nittää entistä parempaa huomiota ja katsoa, missä ja millä aikajänteellä tätä on mahdollista parantaa.

Toinen, mikä liittyy sitten tähän kilpailukykyyn, on tietenkin aina energian hinta varsin-kin pk-yritykselle. Täällä puhuttiin turpeesta, ja voi olla, että se varmaan onkin saastuttava energiamuoto mutta siitä huolimatta kannatettava energiamuoto, koska meillä on savu-kaasupesureita ja monia muita sitten olemassa näissä isoissa voimalaitoksissa. Koska mei-dän energiantuotanto perustuu hyvin paljon vastapainetuotantoon ja turve ja puu muodos-tavat monesta eri syystä järkevän parin, niin jos me ikään kuin taklaamme kivihiilen koko-naan pois meidän käytettävänä olevista polttoaineista, me kyllä nostamme aika paljon läm-mön ja ehkä sähkönkkin hintaa semmoisina aikoina, kun on huonoja turvevuosia ja emme pysty keräämään turvetta, ja jos vielä sattuu pahimmolleen tulemaan huono metsäsykli, jolloin tätä puuenergiaa on hieman huonosti saatavilla, niin mitä ihmettä me poltamme ja mikä mahtaa olla se hinta pk-yrityksille ja teollisuudelle? Jotenkin pitää jalat pitää maassa suomalaisessa energiapolitiikassa.

17.54 Antero Vartia vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lehdelle todettakoon, että nimenomaan nämä sähköautot luovat sitä puskuria, koska ei ole semmoista tilannetta tu-lossa vastaan, jossa kaikki autot kytketään seinään samaan aikaan ja ne pitäisi yhtä aikaa ladata. Niitä voidaan ladata myös vain niinä tuulisina hetkinä. Ja vaikka sattuisi käymään niin, että kaikki autot olisivat tyhjiä samaan aikaan ja ne pitäisi yhtä aikaa ladata, niin os-tammehan me tänäkin päivänä ulkomailta sähköä eikä tämä maa ole siitä huolimatta kaa-tunut.

17.55 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Yritän pysyä edelleen edellisessä portfolioissa — sen aikaisessa, kun näitä asioita valmisteltiin — ja siihen liittyen kysymy-ksessä siitä, kuinka paljon tarvitaan säätövoimaa silloin, kun on tuulta. Ensinnäkään Saksa ei sitä tarvitse juuri lainkaan, koska sen tuulituotanto on hajautunut niin eri puolille maata, että jossakin puolella aina tuulee — minulla oli tilaisuus olla Saksan hallituksen kutsusta, niin kuin edustaja Lehti tietää, viime syksynä tutustumassa Saksan systeemiin, tosin aikai-semminkin sitä tunsin, ja se menee siellä niin. Suomessa selvitytin aikanaan 2009 sekä VTT:llä että Aalto-yliopistolla, kuinka paljon tarvitaan säätövoimaa, jos on 2 500 kilovolt-tiampeeria tuulivoimaa. Nämä eivät päässeet yhteisymmärrykseen. Toinen sanoi, että 240 megawattia tai kilovolttiampeeria, ne ovat likimain samat, ja toinen sanoi, että 420. Mutta kumpikaan ei ollut lähelläkään 2 500:aa. Siis 240 ja 420 megawattia olivat ne arviot, min-kä verran he arvioivat.

Mitä tulee vielä näihin sähköautoihin, niin myöskin sitä asiaa silloin muutama aika sit-ten laitettiin liikkeelle, totta kai myös sähköautoa, mutta myös uusiutuvien nestemäisten polttoaineiden tuotantoa, koska sähköautokannan saaminen maahan vie vuosia, jopa vuo-sikymmeniä, mutta olemassa olevissa polttomoottoreissa voidaan polttaa heti uusiutuvaa biopohjaista polttoainetta. Siksi nestemäisten uusiutuvien polttoaineitten laki säädettiin Vanhasen kakkoshallituksen aikaan.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

17.56 Eero Lehti kok: Arvoisa puhemies! Seuratkaa esimerkiksi säätietoja, kuinka laaja korkeapaine voi Suomessa olla ja kuinka kauan se voi kestää. Korkeapaine voi syntyä myös silloin, kun on kova pakkanen, ja usein nimenomaan silloin onkin korkeapaine, silloin ei tuule. Silloin energiankulutus on kaikista korkein. Itse asiassa edustaja Vartia vastasi siihen, että voidaanhan se ostaa, mutta silloin on joku rakentanut sen kapasiteetin. Se pitää paikkansa, mitä edustaja Pekkarinen sanoi, että isossa maassa, kuten Saksassa, jossa on monenlaista maisemaa ja ilmavirtausta — eri lailla kuin Suomessa, jossa läntinen ilmavirtaus, lounainen, on vallitseva — pääsääntöisesti eri maanosissa syntyy erilaisia tilanteita ja sitä kautta voidaan tasapainottaa tätä energiantuotantoa, mutta ei Suomessa. Kyllä Suomessa vallitsee joko matalapaine tai korkeapaine, ja joskus sitten tullaan siihen tilanteeseen, että sitä energiaa ei ole. Mitä silloin tehdään? Silloin tietysti voidaan ostaa se kapasiteetti muualta, mutta kyllä se siirtokin maksaa.

Mutta koko tämä ajattelu, että yritetään ratkaista sähkö tuulella, on minun mielestäni se perusvirhe. Kannattaa pyrkiä siihen lämmöntuotantoon, ja se toisi ensimmäisen kerran myös kaukolämpöasiakkaille asiallisen vaihtoehdon päästä kaukolämmön hinnoittelusta eroon. Energiayhtiön hallituksen puheenjohtajana tiedän, että asiakkaalla ei ole paljoa puliveivaamista, kun on siirtynyt kerran kaukolämpöön: silloin joutuu maksamaan sen, minä kaukolämpöyhtiö siitä velkoo. Ja sen johdosta itse asiassa olisi olennaista, että myös kaukolämpöverkko olisi samalla lailla rakennettu, että sinne saisivat kaikki tuottaa ja se jakaisi kaikkien tuottamaa energiaa kuten sähköverkko tällä hetkellä.

17.58 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Yli kaksi kolmasosaa tuulivoiman tuottajien tuloista otetaan suoraan veronmaksajilta. Vesivoimalla tuotettu sähkö on vähintään yhtä ympäristöystävällistä kuin tuulivoimalla tuotettu ja elinkaarikustannuksiltaan paljon halvempaa. Tuulivoimaa markkinoidaan lisäksi usein puhumalla teoreettisesta maksimitehosta, vaikka tuulivoimaloiden todellinen energiantuotto on Suomen oloissa vain noin 20 prosenttia laskennallisesta maksimista.

Markkinatalouden pitäisi toimia myös energiantuotannossa ja -kulutuksessa, eikä verotuksen tai tukien tule aiheuttaa siihen suuria vääristymiä. Lisäksi energiapolitiikassa tulee edesauttaa älykkäiden sähköverkkojen ja sähköjärjestelmien kehittämistä ja rakentamista.

17.59 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on sillä tavalla hyvä, että se sulkee nyt tämän ja se antaa meille mahdollisuuden saada kokemuksia, kun vähän pitemmälle katsotaan, siitä, kuinka paljon nämä myllyt sitten kestävät Suomen olosuhteissa ja kuinka niitä voidaan sitten parantaa uudelleen hyvään kuntoon ja nähdäänkö semmoisia tilanteita, että kenenkä vastuulle loppujen lopuksi jää tämän koko myllyn purkaminen ja kenties pois siirtäminen, joka ei liene aivan halpaa sekään.

Vielä haluaisin ottaa tähän kokonaisenergiakeskusteluun sen verran osaa, että täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja sähköauton puolesta ja itsekin näen, että Suomessa pitäisi olla korkeammat ja kunnianhimoisemmat tavoitteet nimenomaan kotimaisen energian avulla kulkevasta liikenteestä. Itse olen monta kertaa ajatellut, että voisiko hyvä tavoite olla vuosi 2035. Henkilöautoliikenteestä 90 prosenttia kulkee kotimaisella energialla, joka tarkoittaa erinäköisiä biodieseileitä ja tietenkin sähköä. Itse luulen, että nämä sähköautot alkavat huomattavasti nopeammin tulla nyt markkinoille, kun päästään alkuun, ja varsinkin isommissa kaupungeissa tulisi kyllä näitä latauspisteitä olla sitten enemmän, ja maaseudul-

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

la sitten ladattavia hybrideitä. Että kyllä se kehitys nyt lähtee siihen suuntaan kulkemaan, ja nämä perinteiset polttomoottorit alkavat sitten pikkuhiljaa jäädä vähemmistöön.

18.01 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä on nyt ministeri paikalla, niin palautan mieliin vuodelta 78 hänen ministeriönsä edeltäjän, silloisen kauppa- ja teollisuusministeriön, rahan, jonka Keravan kaupunki käytti hyväkseen rakentamalla aurinkokylän. Siinä oli noin 40 asuntoa, joissa oli kollektiivinen keräyspiste, noin 1 000 kuutiota maan alla vettä, ja kaikissa taloissa 60:n kaltevuudella oleva aurinkokennojärjestelmä, joka lämmitti veden. Hanke onnistui aika hyvin, kunnes tämä maanalainen säiliö alkoi vuotaa ja hankkeesta lähdettiin irti.

Mutta tämänhetkinen tukijärjestelmä tukee sitä teknologiaa, jossa lähtökohtana on tämän syöttötariffin hyväksikäyttö, ja silloin rakennetaan sen tukirahan välityksellä näitä isoja roottoreita. Kukaan ei ole kiinnostunut rakentamaan pientaloon sopivaa järjestelmää, koska siinä ei ole tätä syöttötariffin tukea. Sen johdosta minun mielestäni ministeriö tekisi aivan oivallisen ratkaisun, jos se palauttaisi tällaisen kehitysrahan, jotta tällainen riittävän pienimuotoinen, kotitalouksiin tai maatalouksiin sopiva, tuulella toimiva, lämpöä tuottava, vettä lämmittävä järjestelmä saataisiin markkinoille. Nyt tämän järjestelmän kautta ei tueta lainkaan sitä kehitystyötä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Halmeenpää, ja sen jälkeen sitten ministeri Rehn.

18.02 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan jatkan hieman siitä teemasta, mistä edustaja Lehti juuri avasi keskustelun. Puhuttiin omavaraisesta ja riittävän pienestä tuotannosta, jota ei riittävästi tällä hetkellä tueta ja joka ei ole lähtenyt lentoon. Olen siitä aivan samaa mieltä, ja nyt kun vähän yleisestikin energiateemaa jo sivutaan, niin haluan tässä tuoda esiin näkökulman siitä aihepiiristä.

Vierailin omalla kotipaikkakunnallani Kalajoella tämän viikon maanantaina isolla sika-tilalla, ja kuten kaikki tiedämme, maatalouden kannattavuus on suuressa ahdingossa. Tämä tilanomistaja kyllä ihmetteli ja päivitteli sitä, että vaikka heillä kyllä lantaa eli sitä biotuotantoa on riittävästi, niin millään ei saada kannattavaksi maatilakokoluokan biokaasulaitosta, biopolttoaineesta puhumattakaan, jos koneista puhutaan, niin että ehkä silläkin saralla jotain on tehtävä eikä vain tuulivoiman syöttötariffin saralla.

Mitä tulee säättövoimaan ja siihen, mitä tehdään, jos ei tuule, on hyvä muistaa, että kukaan tässä maassa ei ole koskaan kuvitellut, että maata tuulella pyöritettäisiin. Mutta se on osa sitä uusiutuvan energian palettia, jota käsittääkseni me kaikki tässä talossa haluamme. Edullista, erittäinkin edullista, säättövoimaa meillä on tarjolla yhteispohjoismaisilla sähkömarkkinoilla vaikka kuinka paljon. En näe mitään syytä olla käyttämättä sitä säättövoimaa, ja tässä asiassa komppaisinkin edustaja Eestilää, joka puhui siirtoyhteyksien vahvistamisesta.

Vertailun vuoksi uusiutuvan energian saralta haluan tuoda esimerkin Äänekoskelta, jonne ollaan rakentamassa maailman suurinta biotuotelaitosta. Kuulin eilen Metsäakatemian seminaarissa, että tämä laitos tulee sivutuotteenaan tuottamaan sähköä 1,8 terawattituntia vuodessa — 1,8 terawattituntia vuodessa. Nopealla laskutoimituksella viisi tällaista tuotaisi jo 9 terawattituntia vuosisatasolla eli yhden ison suunnitteilla olevan ydinvoimalan verran.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

18.04 **Elinkeinoministeri Olli Rehn:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille ja varapuhemiehelle hyvin asiantuntevasta ja asiallisesta keskustelusta ja monista ideoista samoin kuin suhteellisen laajasta tuesta hallituksen esitykselle. Aistin, että pääosa hallituspuolueista ja osa oppositiosta voivat tätä hallituksen esitystä tukea, mistä olen kovin iloinen. Tämä on hyvä, koska me tarvitsemme tällaisissa kansallisesti tärkeissä kysymyksissä, kuten energiapolitiikassa, hyvin pitkäjänteistä ja johdonmukaista toimintaa.

Koska tämä ei ole kyselytunti, en pyri vastaamaan kaikkiin kysymyksiin enkä myöskään kovin teknisiin kysymyksiin, mutta sen sijaan pyrin kommentoimaan nippuna ehkä kaikkein olennaisimpia energiapolitiikan ja energiatalouden kysymyksiä, joita tässä keskustelussa nousi esille.

Ensimmäinen on se, että kyllä energiapolitiikassa ja uusiutuvan energian tuotannossa tarvitaan luottamusta politiikan johdonmukaisuuteen, jotta me kykenemme saavuttamaan meidän aika kunnianhimoiset tavoitteemme seuraavan 10—20 vuoden aikana tai siitä eteenpäin. Tältä osin on hyvin tärkeää, että me huolehdimme siitä, että investointiympäristö säilyy vakaana. Sen takia tässä esityksessä — mihin myöskin muutama edustajista viittasi — on tärkeää, että meillä on selkeästi määritelty viimeinen ajankohta hakea tätä tuulisähkön syöttötariffijärjestelmän mukaista tukea, mikä on siis kahden vuoden päässä. Ja samalla on tärkeää myöskin se, että meillä on selkeä säädös siitä, milloin tuotantotukea maksetaan viimeisen kerran: vuoden 2030 vuodenvaihteessa. Tämä tarkoittaa sitä, että piikki ei ole valomerkin jälkeen enää auki. Tämä tukijärjestelmä on väliaikainen, se on tarkoitettu sellaiseksi, ja siinä vaiheessa, kun teknologia kehittyy ja tuotantokustannukset laskevat, olemme, tuulivoima on itsestään kannattavaa.

Edustaja Eestilä otti esiin kysymyksen pohjoismaisista ja eurooppalaisista yhteismarkkinoista, joihin myöskin edustaja Halmeenpää viittasi. Olen aivan samaa mieltä, että meidän tulee kehittää näitä, se on tärkeä osa meidän energiapolitiikkamme kokonaisuutta, ja siinä yhteydessä meidän tulee kyllä kiinnittää erityistä huomiota siirtoyhteyksien kehittämiseen muiden Pohjoismaiden, erityisesti Ruotsin, kanssa.

Toiseksi useat edustajat kiinnittivät aivan oikein huomiota siihen, miten kustannukset saadaan kuriin tämänkin järjestelmän osalta. Se on muuten syy siihen, minkä takia tämä jouduttiin tekemään aika lailla välittömästi hallituksen työn käynnistymisen jälkeen eikä lähdetty odottamaan uusiutuvan energian tukijärjestelmän kokonaisuudistusta. Toisin sanoen haluttiin, kun tiedettiin, että kentällä kustannukset hyvin nopeasti kasvavat hyvin korkeiksi, huolehtia siitä, että veronmaksajien piikkiin ei tule liian suurta räsistystä. Ja tältä osin on todettava, että näillä muutoksilla arvioidaan päästävän hallitusohjelman mukaiseen tavoitteeseen, mikä tarkoittaa vuoden 2020 tasolla varovaisesti arvioiden 70—80 miljoonan euron säästöjä. Tässä laskennassa on otettu huomioon myös se, että tuulivoimalan sähkön tuotantotehomegawatti on todellisuudessa jonkin verran, ehkä jopa viidenneksen verran, pienempi kuin (Puhemies koputtaa) nimellistehomegavolttiampeeri.

Puhemies! Ihan päätteeksi vielä vastauksena edustaja Sarkkisen tärkeään kysymykseen totean sen, että tämä kokonaisuudistus uusiutuvan energian tukiaisten osalta alkaa syksyllä ja pyrimme tekemään sen rinnan kansallisen energia- ja ilmastostrategian laatimisen valmistelun kanssa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 31/2015 vp

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 11.9.2015 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.09.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen